

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Historisch overzicht
40 jaar Kerkbalans
(1974-2014) en
aankondiging
Kerkbalans 2014
- Geslaagde bijeenkomst
crowdfunding
- Huidige kerkorde biedt
voldoende ruimte voor
voorstellen van ds. W.B.
Beekman
- Communicatie en
geldwerving

VERENIGING VOOR

KERKRENTMEESTERLIJK

BEHEER IN DE PKN

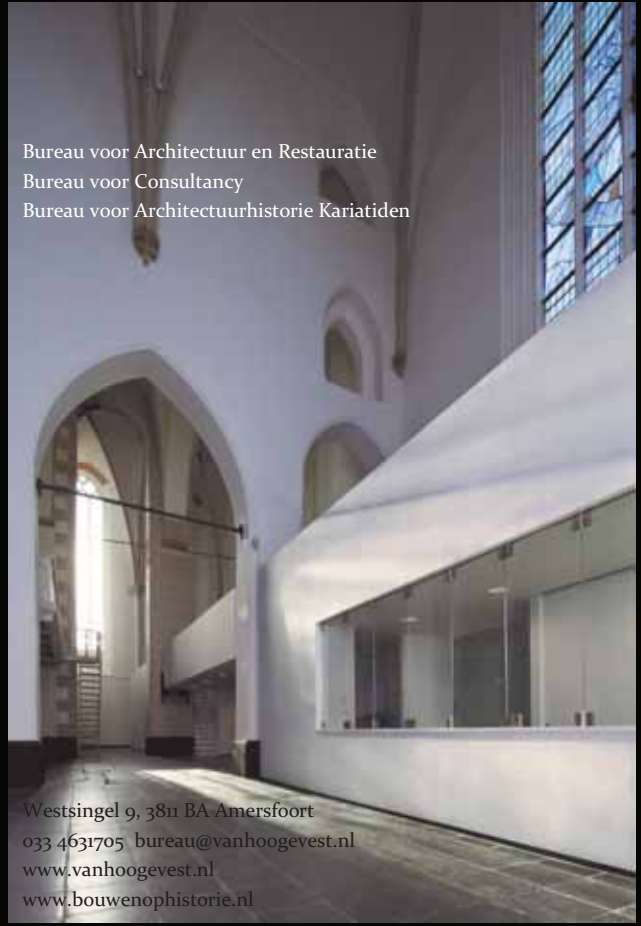

van hoogevest architecten

restauratie
 nieuwbouw
 herbestemming
 herinrichting
 onderhoud
 historisch onderzoek
 bouwadvies

Bureau voor Architectuur en Restauratie
 Bureau voor Consultancy
 Bureau voor Architectuurhistorie Kariatiden

Westsingel 9, 3811 BA Amersfoort
 033 4631705 bureau@vanhoogevest.nl
 www.vanhoogevest.nl
 www.bouwenophistorie.nl

SLOOFF - ORGELBOUW
www.sloofforgelbouw.nl

Luijtenstraat 17
 2941 CE Lekkerkerk

Tel.: 0180—68 15 62
 e-mail: info@sloofforgelbouw.nl

Nieuwbouw
 Restauratie
 Stemmen en
 Onderhoud

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets

Roto Smeets Grafiservices

Een bedrijf dat vecht voor
 de successen van zijn klanten.
 Of het nu gaat om vellen offset,
 pre-media, nabewerking,
 pre-distributie of distributie...
 Superstrong, sharp, safe & fast.

Grafiservices

T 030 - 282 28 22
 T 040 - 250 50 00
www.rsgrafiservices.nl

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD

Pels & Van Leeuwen

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

ORGELBOUWERS SINDS 1903

Nabben
klokkenservice

Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN WIJZERPLATEN
TORENUURWERKEN KLOKKENSPELEN
VERGULDWERKEN ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

HUGO REBEL
MEUBELMAKERIJ

ontwerp en maatwerk

Warandeburgstraat 15, 1271 ZC Huizen
T 035 5381224 E info@rebelmeubelmakerij.nl

www.kerkinterieurmaat.nl

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

UNETO-VNI

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

Cantor gaat volledig op de digitale toer...met de best verstaanbare kerkgeluidsinstallaties

Wij zijn genomineerd door Nederlandse kerkbesturen en rentmeesters van de grootste kerken als vakbedrijf..

Volledige besturing vanaf een laptop, Ipad en een speciale kosterregeling die gemonteerd kan worden in bijvoorbeeld de kosterbank voor noodzakelijke inregelingen

Instelbare presets zoals:

1. voorgangers met zachte stem,
2. voorgangers met harde stem,
3. volle kerk,
4. halfvolle kerk,
5. etc. etc.

Maar bovenal sterk verminderde galmwerking van de kerkzaal door exclusieve digitale geluidsruilen die ter plaatse gevoed worden uit het lichtnet zonder extra versterkers.

24 uurs service
overal in Nederland

Onze kennis van zaken
zetten we feilloos om in adviezen
voor de meest geschikte apparatuur
en het beste geluid ook in úw kerk!!!

Dialog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

☎ 040 – 2420840

☎ 040 – 2426125

🌐 www.cantorsound.nl

✉ info@cantorsound.nl

Dialog Church Sound ... van het goede het beste!

De VKB heeft in samenwerking met Marsh en Mercer het totaalpakket aan collectieve polissen verbeterd. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA hiaatverzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 -54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Tibaut Gaspers | T: 010 - 40 60 964 | E: info.vkb@mmc.com

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en 2^e penningmeester
 Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden, penningmeester
 mevr. E.J. Steensma-Dijk, Buitenpost, lid
 M.G.R. Barendrecht, Maassluis, lid
 Prof. ir. M.J.L. Tiernego, Breda, lid
 Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma, H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 22,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 20,- per abonnement.
 Abonnementsprijs voor niet-leden € 27,- per abonnement.
 Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
 ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

7.000 ex.
 © december 2013

Foto omslag

De Lindtse Kerk van de hervormde gemeente Zwijndrecht

INHOUD

1974-2014: Veertig jaar Kerkbalans	403
SEPA: 1 februari 2014 is een onverbidelijke datum	403
Kerkbalans was gouden greep	404
De orgelbank	408
Nieuwe kerk Zierikzee behoudt kerkelijk karakter	408
Kerk Wommels gesloten	408
Orgel Middelharnis in gebruik genomen	408
Nieuw leven voor zerken	408
Protestantse gemeente Leeuwarden-Huizum nam afscheid van Dorpskerk	409
Lindtse Kerk Zwijndrecht 100 jaar	409
Geschenk SPKK voor Catharijneconvent	409
Nieuws uit de provincies	410, 425
Kalender voor kerkrentmeesters	412
Hervormde gemeente Ede opent nieuw centrum	412
Verslag actie Kerkbalans 2013 (slot)	413
Kerkelijke akoestiek	414
Met Kerkbalans het jaar rond	415
Kerkbalans 2014: maak mensen deelgenoot van je probleem	416
Geslaagde bijeenkomst Crowdfunding	417
Koor Sint-Janskerk Gouda wordt opnieuw onderheid	418
Geen sprake van aftrekbare gift zonder het recht op vrijwilligersvergoeding	418
Laag BTW-tarief bouw nog tot 1 maart 2014	418
Eerste paal ontmoetingscentrum hervormde gemeente Bruinisse	418
Huidige kerkorde biedt voldoende ruimte voor voorstellen van ds. Beekman	419
Communicatie en geldwerving	421
Nieuwe pastorie hervormde gemeente Lopikerkapel	422
Tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering	423
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	424
Sint Bonifatiuskerk Dordrecht wordt weer kerk	427
Roemenië bouwt veel nieuwe kerken	428
Albert Schweitzer en de kerkrentmeester	428
Onderscheidingen van de VKB	429
VKB is op zoek naar nieuwe bestuursleden	430
Vrijwilliger moet ID hebben	430
Meditatie	431

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

1974–2014: Veertig jaar Kerkbalans

In dit nummer van "Kerkbeheer" leest u een artikel met een beknopt historisch overzicht over veertig jaar Kerkbalans. Een artikel met de passende titel: "Kerkbalans was een gouden greep."

Toen Kerkbalans ontstond raakten veel gemeenten, met name grote gemeenten, in de financiële problemen. De oorzaken waren: verhuizing naar het platteland, minder collecte-inkomsten als gevolg van dalend kerkbezoek en de secularisatie die zich toen ging manifesteren. Kerkbalans ging van start, in 1972 eerst alleen in de Nederlandse Hervormde Kerk onder het motto "Trouw moet blijven". Maar al snel daarna, door de deelname van de Rooms-Katholieke Kerk, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Oud-Katholieke Kerk in interkerkelijk verband. En door het persoonlijk contact - want dat is mijns inziens nog altijd de echte "gouden greep", het geheim van Kerkbalans - voelden de mensen zich aangesproken en werden de bijdragen fors opgetrokken. Een belangrijke bijkomstigheid was trouwens dat de problemen die zich in die tijd in de Nederlandse Hervormde Kerk voordeden, ook bij de Gereformeerde Kerken en de Rooms-Katholieke Kerk optraden. Men sloeg de handen ineen en er werden resultaten geboekt. Op interkerkelijk niveau was er later ten aanzien van de plaatselijke geldwerving altijd overeenstemming over het te volgen beleid.

We zijn zo gewend geraakt aan de uniforme aanpak van Kerkbalans als gezicht van de kerkelijke geldwerving dat we ons nauwelijks meer iets kunnen voorstellen van het tijdperk ervoor. Ook al zijn er nog steeds gemeenten die binnen de geldwerving een eigen invulling zoeken, en daar alle recht op hebben, de uitstraling van Kerkbalans is die van een landelijke actie. Een gezamenlijke actie als Kerkbalans draagt dus ook bij aan de herkenbaarheid van de vertrouwde geldwerving bij verhuizende gemeentelieden. De geldwerving is gericht op de inkomsten van de gemeenten - als zelfstandige onderdelen van het kerkverband - maar heeft zodoende ook een positieve uitstraling op het geheel van de kerk. Kerkleden kunnen zich naast de plaatselijke verbondenheid ook meer identificeren met het geheel van de kerk. Een positief bijkomend effect.

Aan het getal "40" kun je moeilijk afleiden wat de toekomst is voor Kerkbalans. Het is een mooi rond getal. In de Bijbel komt het vaak voor. Veertig kan dan betrekking hebben op voorbereiding en verwachting, maar ook op vasten en boetedoening. Niet eenduidig dus.

Op de drempel van de komende veertig jaar, moeten we de uitdrukking "Het leven begint bij veertig", maar niet toepassen op Kerkbalans. We zien natuurlijk wel tekenen van een zekere rijpheid. De snelle groei van de inkomsten uit de beginjaren van de actie, is inmiddels omgeslagen in krimp. Toch twijfelen we niet aan nut en noodzaak van een goede campagne met een sterk persoonlijke benadering. Niet voor niets is er onderzoek gedaan naar een nieuwe communicatiestrategie voor de actie Kerkbalans. Een actie die zich aanpast aan veranderende omstandigheden en aan veranderende mogelijkheden, zal ook in de toekomst zeker bestaansrecht hebben.

Alweer bijna aan het einde van 2013 wens ik u tenslotte veel sterkte toe bij de arbeid die u ten dienste van uw kerkelijke gemeente verricht en ik wens u voorts gezegende Kerstdagen en een voorspoedig 2014 toe.

SEPA: 1 februari 2014 is een onverbiddelijke datum

Uit berichten die ons bereiken, blijkt dat een groot aantal kerkrentmeesters hun administratie nog niet heeft aangepast aan de eisen welke gesteld worden aan de SEPA.

Zoals bekend staat SEPA voor Single European Payments Area dat betekent, dat iedereen in Europa op een eenvoudige wijze en zonder onnodige verdraging, internationale betalingen kan doen en deze ook kan ontvangen. Dat gaat niet vanzelf want in alle administraties dienen de bestaande bankrekeningnummers omgenummerd te worden.

Zoals in de kop is vermeld, is 1 februari 2014 een onverbiddelijke datum.

Vanaf die datum hebben o.a. de kerkrentmeesters geen keuze meer.

Wanneer kerkrentmeesters op die datum hun administratie en hun software niet in orde hebben, dan kunnen zij:

- geen betalingen meer doen en
- geen betalingen meer ontvangen.

De VKB raadt die kerkrentmeesters, die nog niet tot implementatie van SEPA zijn overgegaan, met klem aan, deze op een zo kort mogelijke termijn te realiseren, want de tijd dringt en de urgentie is groot.

Kerkbalans was gouden greep

R.M. Belder

In haar vergadering van 4 september 2013, stelde de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) onderstaand historisch overzicht over 40 jaar actie Kerkbalans vast.

Kerkbalans. Een naam die in de afgelopen 40 jaar vele duizenden malen in het kader van de plaatselijke geldwerving genoemd is. Met de coördinatie van de plaatselijke geldwerving is door de Nederlandse Hervormde Kerk begonnen. Het was de toenmalige synodepreses ds. J.A.G. van Zanten die in 1969 het initiatief nam om een landelijke Hervormde Commissie Geldwerving in te stellen. Hij deed dit omdat hij als synodepreses herhaalde malen brieven kreeg van toenmalige kerkvoogdijen van grote gemeenten dat zij het financieel "niet meer zagen zitten". Oorzaken waren: de secularisatie die net begonnen was, verhuizing vanuit de stad naar het platteland en groeiende geldontwaarding. In 1972 werd onder het motto "Trouw moet blijken" de eerste gecoördineerde geldwervingsactie gehouden, waaraan zo'n 250 hervormde gemeenten deelnamen, met als resultaat dat de gemiddelde stijging van de vrijwillige bijdragen van deze 250 gemeenten zo'n 30 procent bedroeg.

Plan van aanpak

In 1970 schreef ds. Van Zanten een Beknopte Nota Geldwerving met als uitgangspunt dat "Pastoraat en geldwerving bij elkaar horen". Pastoraat en geldwerving gaan hand in hand, zo stelde hij vaak tijdens lezingen over Kerkbalans. De gedachte was dat bij een systematische aanpak in de persoonlijke benadering van de kerkleden, een deel van de z.g. papieren leden weer interesse voor de Kerk zou krijgen, waardoor men ook weer voor het kerkenwerk zou willen meebetalen. Dat plan omvatte een jaarlijks financieel appèl op alle leden van de gemeente. Iedereen die als Hervormd te boek stond, zou tenminste één keer per jaar in het kader van dit persoonlijk appèl worden bezocht.

De secretaris van de Commissie Geldwerving, dr. W.H. den Ouden uit Rotterdam-Overschie die de nodige ervaring voor de plaatselijke geldwerving in zijn gemeente had opgedaan, schreef in augustus 1971 een "Nota coördinatie van de geldwerving tot instandhouding van de hervormde gemeenten". In die nota besprak hij achter-eenvolgens in summiere vorm:

- De geschiedenis van de geldwerving
- Het opzetten van een jaarlijks financieel appèl op de gemeenteleden; en
- De nadere uitwerking, met aandacht voor de interne organisatie.

Om dit alles onder de aandacht van zoveel mogelijk kerkenraden en colleges van kerkvoogden te brengen, werden in 1970 en 1971 alle klassicale vergaderingen bezocht, terwijl ds. Van Zanten en ds. Den Ouden tijdens de algemene vergaderingen van de Vereniging van Kerkvoogdijen in 1970 en 1971 hieraan aandacht besteedden.

Van "Trouw moet blijken" naar "Kerkbalans"

Aan het eerste landelijk financieel appèl dat van 22 januari tot 5 februari 1972 onder de naam "Trouw moet blijken" werd gehouden, namen circa 250 hervormde gemeenten deel. De gemiddelde stijging van de vrijwillige bijdragen in deze 250 gemeenten bedroeg 30 procent!

Vanwege dit grote succes kregen ook de Rooms-Katholieke Kerk (RKK), de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) en de Oud-Katholieke Kerk (OKK) interesse in deze landelijke aanpak ter bevordering van de plaatselijke geldwerving. In de zomer van 1972 werd een Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) gevormd, die bestond uit vertegenwoordigers van de volgende kerkgemeenschappen:

- Rooms-Katholieke Kerk (drs. B.J. Weterman, secretaris, L. van Gelder, mr. B.J.M. Engbersen, H.J. van Sandvoort en H. Kouwenhoven, perschef R.K.-Kerkprovincie)
- Nederlandse Hervormde Kerk (dr. W.H. den Ouden, voorzitter, ds. J.A.G. van Zanten, C.D. Tiggelman en mevr. W. de Ru-Schouten, perschef N.H.-Kerk)
- Gereformeerde Kerken in Nederland (ds. J.M. Bloemkolk, A. Koeman, A. van der Hammen, perschef Gereformeerde Kerken).

Namens de kleinere kerkgemeenschappen was ds. R. de Zeeuw van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit van Amsterdam in de ICG vertegenwoordigd. De kleinere kerkgemeenschappen die vanaf 1974 aan Kerkbalans meededen zijn, naast de Doopsgezinde gemeenten: de Oud-Katholieke Kerk, de Evangelisch-Lutherse Kerk en de Remonstrantse Broederschap. Ook was gedurende enige tijd in de ICG een waarnemer van het Leger des Heils en van de Hernhutters aanwezig.

Onder het motto "Kerkappèl 73" deden van 15 tot 27 januari 1973 de NHK, de GKN en de OKK een beroep op hun gemeenteleden voor een verantwoorde financiële bijdrage voor 1973. De RKK deed in diezelfde periode ook een financieel appèl op haar parochianen onder het motto "Kerk van de grond". Voor de NHK leverde dit een stijging op van 16 pct., voor de GKN 18 pct. en de RKK boekte een stijging van 23 procent t.o.v. van de kerkelijke bijdragen van 1972.

Omdat alle kerken graag een jaarlijks terugkerend motto

wensten dat voor alle deelnemende kerken gelijk zou zijn, werd in de zomer van 1973 een prijsvraagje uitgeschreven. Het werd "Kerkbalans", een motto dat voor enkele jaren zou gelden, waarvoor jaarlijks een nieuwe ondertitel zou worden bedacht. De eerste geldwervingsactie voor de instandhouding van de gemeenten en parochies met het gezamenlijk motto Kerkbalans, werd gehouden van 14 tot 26 januari 1974, met als thema: "Kerkbalans 74 – Met meer verwachting!"

In zijn boekje "Kerk en Geldwerving" (1982) meldt dr. W.H. den Ouden bij het hoofdstuk hoe de ICG, die in Zeist een zestal keer per jaar bijeen komt, functioneert: "Tenslotte, de club van Zeist functioneert opmerkelijk goed. Een uitstekend team, waar serieus rekening wordt gehouden met de mogelijkheden en moeilijkheden van de partners".

Brengen-halen en ondersteunende materialen

De kracht van de actie Kerkbalans ligt nog steeds in de persoonlijke benadering. Die is: parochianen en gemeenteleden persoonlijk benaderen met een folder of brief en daarbij een toezeggingsformulier voegen, waarop men kan aangeven hoeveel men bijdraagt en of men de bijdrage ineens dan wel in een aantal termijnen wil betalen. Hiervoor gaan jaarlijks vele duizenden vrijwilligers de deuren langs om de enveloppe met de folder en het toezeggingsformulier af te geven, om een week later "Het antwoord van de actie Kerkbalans" weer op te halen. Dat vraagt veel inzet van de vrijwilligers in de gemeenten en parochies, maar het biedt de beste garantie op een succesvolle actie. Naast foldermateriaal, werden ook raambiljetten, posters, stickers en buttons beschikbaar gesteld. Er werden vlaggen, spandoeken en banieren met de opdruk "Kerkbalans" gemaakt.

Voordat de actie begint wordt er ieder jaar een persconferentie belegd. De eerste persconferentie vond op 10 januari 1973 plaats in Utrecht en werd ingeleid door de oud-burgemeester van Rotterdam, mr. G.E. van Walsum. Via pers, radio en tv werd aandacht aan de actie Kerkbalans besteed.

Het pakket van ondersteunend materiaal werd in 1975 uitgebreid met de introductie van een vlagstempel. Dankzij de welwillende medewerking van de toengeheten PTT werd in de maand januari op 60 procent van alle poststukken het opschrift "Kerkbalans – januari" aangebracht. In 1976 werd voor het eerst gebruik gemaakt van de mogelijkheid van de spoorwegreclame. Op een groot aantal Nederlandse stations kon men in de maand januari één of meer posters aangeplakt zien. In het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw is van deze reclamevorm afgezien. Toen werd ertoe overgegaan om advertenties te plaatsen in een aantal dag- en regionale bladen, terwijl ook de regionale omroepen vaak interesse toonden om aan Kerkbalans aandacht te besteden. In 2011 kwam men hiervan terug. Sinds dat jaar wordt er weer op veel Nederlandse stations aandacht voor de actie Kerkbalans gevraagd.

Metten is weten

De SMRA, die destijds door de Nederlandse Hervormde

Kerk in het leven is geroepen om er voor te zorgen dat er een optimale landelijke ledenregistratie voor de Kerk beschikbaar is, heeft naarmate smeer gemeenten aan de actie Kerkbalans gingen meedoen, haar dienstenpakket uitgebreid. Sinds 1978 beschikt zij voor de gemeenten over een z.g. geautomatiseerde kerkelijke bijdrage administratie (AKB). De opzet is o.m. om de kerkelijke bijdragen in te bouwen in het gezinsbudget, wat bereikt wordt door het periodiek toezenden van acceptgiro's. Eind van de jaren zeventig maakten een 70-tal gemeenten, voornamelijk grote(re) gemeenten van dit systeem gebruik.

Dit systeem geeft inzicht in het bijdragepatroon van de gemeenteleden en de leeftijdsopbouw. Een rapportage uit 1979 geeft o.a. aan dat de grootste groep bijdragers zich bevindt in de leeftijdsgroep 45-65 jaar. De 65-plussers brengen als groep wel het meeste op, maar de gemiddelde bijdragen liggen ver onder die van de categorie leden van 45-64 jaar. Destijds (1979) brachten de leden in de categorie vanaf 65 jaar 32 procent van de kerkelijke bijdragen binnen. Nu (2014) is dat 50 procent en in sommige gevallen is dat nog aanzienlijk hoger. De colleges van kerkvoogden van de gemeenten die van dit AKB-systeem gebruik maakten hadden de beschikking over zeer betrouwbare gegevens over het geefgedrag van de gemeenteleden. Deze intensieve benadering van de bijdragers had een gunstig effect op de uiteindelijke resultaten en was een belangrijk middel om een goed en betrouwbaar inzicht in het geefpatroon van de gemeenteleden te verkrijgen.

Jongeren

Voor jonge gemeenteleden die voor de eerste keer een folder voor Kerkbalans ontvingen, werd met ingang van 1984 door de Hervormde Commissie Geldwerving een toelichtende brief gevoegd, waarin duidelijk werd gemaakt waarvoor Kerkbalans bedoeld is. Jongeren hebben vaak geen eigen inkomen, maar hebben meestal wel zakgeld of verdienen er in de vakantie wat bij. Van hen werd gevraagd een bescheiden bijdrage van toen nog enkele gulden per jaar te betalen. In datzelfde jaar werd voor de jeugd een gecombineerde teken-kleurplaat aan het pakket toegevoegd. Daarmee kan de jeugd zelf uitbeelden waar het bij Kerkbalans om gaat, namelijk dat zij zelf een affiche maken. De toekomstige leden van de kerk worden dan op zeer jeugdige leeftijd met Kerkbalans geconfronteerd. Ter gelegenheid van 25 jaar interkerkelijke geldwerving (1973 – 1997) werd in het kader van de actie Kerkbalans 97 een teken-kleurwedstrijd uitgeschreven, waaraan ruim 10.000 kinderen deelnamen. Totaal kwamen er 21 kinderen voor een prijs in aanmerking. Zij kregen op 26 april 1997 een programma in het Bijbels Openlucht Museum aangeboden waar zij uit handen van actrice Gerda Havertong en bisschop Frans Wiertz van Roermond een oorkonde en een Kijk- of Startbijbel mochten ontvangen. Voor deze teken-kleurplaat is elk jaar veel interesse en ook anno 2013 wordt deze nog door veel gemeenten en parochies besteld.

Onder de titel "WeCollect" is in 2010 in de Protestantse Kerk in Nederland het initiatief genomen voor het betrekken van jongeren bij de geldwerving voor de kerk. ►

Het project heeft tot doel bij jongeren belangstelling te wekken voor de plaatselijke geldwerving. Jongeren vormen in de kerk een groep die tot nu toe in beperkte mate bij de actie Kerkbalans wordt bereikt. Om de gemeenten te helpen deze doelgroep meer bij de geldwerving te betrekken, is een speciaal magazine uitgegeven, is er een website ontwikkeld en wordt informatie en advies gegeven. WeCollect is een gezamenlijk project van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG), JOP (Jongerenorganisatie in de PKN) en de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB). In het maandblad "Kerkbeheer" van de VKB schreef VKB-voorzitter mr. P.A. de Lange in 2011: "Jongeren zijn niet de beste bijdragers aan de actie Kerkbalans. Hun inkomen is nog niet hoog en er zijn zoveel andere dingen om je geld aan uit te geven..... Jongeren zijn wel heel goed in fondswerving! Als een doel hen aanspreekt, zijn ze dag en nacht in touw voor zo'n project en weten ze er ongeken- de bedragen voor binnen te slepen".

Betrokkenheid is sleutelwoord voor Kerkbalans

Kerkbalans is niet alleen een middel tot geldwerving, maar het gaat ook om een bewustwordingsproces van gemeenteleden en parochianen, dat uitmondt in het woord 'betrokkenheid' in de ruimste zin van het woord. Gezamenlijk weten voor een opdracht te staan omdat het gaat om de betrokkenheid van parochianen en gemeenteleden en iedereen (leden van het parochiebestuur en van de kerkenraad) bij het uit te voeren beleid in parochie en gemeente.

In de afgelopen 40 jaar is daarop jaarlijks gewezen in allerlei publicaties en informatiemateriaal. Kerkenraden van gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland (en haar rechtsvoorgangers) werden in de vorm van provinciale en regionale bijeenkomsten door voorzitter en secretaris van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving en de vroegere Hervormde Commissie Geldwerving op deze betrokkenheid gewezen.

Website Kerkbalans

Sinds december 2001 is de website www.kerkbalans.nl operationeel en uit de ontvangen reacties blijkt dat de website vrij veel geraadpleegd wordt. De gebruikers van de website gaven in de beginfase diverse wensen aan die geleidelijk aan allemaal zijn gerealiseerd. Uit reacties van de gebruikers (kerk- en parochiebesturen) blijkt dat de website in een grote behoefte voorziet. Men kan allerlei benodigde informatie zoals voorbeeldbrieven en -folders, kerncijfers van opbrengsten, illustratiemateriaal om zelf een folder te maken, van de website downloaden.

Nieuwe communicatiestrategie

Met name de grote kerkgemeenschappen, de Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland, kampen sinds een aantal jaren met toenemend ledenverlies. Om te voorkomen dat als gevolg van deze krimp ook de inkomsten in parochies en gemeenten gaan afnemen, besloot de ICG in 2005 het communicatiebureau WWAV te Woerden opdracht te geven onderzoek te doen naar een nieuwe communicatiestrategie voor de actie Kerkbalans. Dit onderzoek, waarbij het Economisch Sociaal Instituut VU/Windesheim te Zwolle en het KASKI

te Nijmegen betrokken waren, concentreerde zich op het verbreden en verdiepen van de plaatselijke geldwerving. De eerste resultaten van parochies en gemeenten die aan deze pilot meededen, waren zodanig bemoedigend dat de Interkerkelijke Commissie Geldwerving besloot deze resultaten onder de aandacht van gemeenten en parochies te brengen. Hiervoor werden in 2005 en 2006 diverse voorlichtingsbijeenkomsten in het land belegd. De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving die de voorlichting bij de gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland ter hand nam, organiseerde in die periode ruim 20 voorlichtingsbijeenkomsten die door bijna 2.000 personen (waarvan 86 procent kerkrentmeesters) werden bezocht.

Mede dankzij de medewerking van de door de Interkerkelijke Commissie Geldwerving aangestelde Kerkbalansadviseurs werden diverse parochies en gemeenten bezocht om Kerkbalans Nieuwe Stijl op plaatselijk vlak gestalte te geven.

In het voorjaar van 2011 verscheen een evaluatierapport over de resultaten van Kerkbalans Nieuwe Stijl. Daaruit bleek o.m. dat verbreding (= randkerkelijken vragen een bijdrage te verlenen) in 10 procent van de parochies is toegepast, terwijl het verdiepen (= van bestaande categorie bijdragers per doelgroep een hogere bijdrage vragen) in 16 procent van de parochies gebeurt. Bij de Protestantse Kerk in Nederland is de nieuwe werkwijze van Kerkbalans op grotere schaal toegepast, want in 62 pct. van het aantal gemeenten worden elementen van Kerkbalans Nieuwe Stijl gebruikt.

Maar desondanks wordt de financiële situatie in de plaatselijke gemeenten en parochies zorgelijker. Naar schatting heeft 70 procent van de protestantse gemeenten te maken met een structureel financieel tekort. Inkomsten lopen terug en kosten, hoe gering ook, stijgen. Daarom is de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, op advies van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, per 1 februari 2013 gestart met een project Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving (OPG). Het doel van dit project is de plaatselijke gemeenten te ontzorgen. Er is een Team OPG gevormd dat, in nauw overleg met de Adviseurs Kerkbalans, de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer en Gemeenteadviseurs kerkbeheer, zich inzet bij het helpen optimaliseren van de plaatselijke geldwerving voor de instandhouding van de eigen gemeente.

In de Rooms-Katholieke Kerk wordt getracht parochies vanuit het bisdom te ondersteunen. Alvorens plannen voor een integrale parochiële ondersteuning uit te werken, wacht men de resultaten van het OPG-project af, waarvan verwacht wordt dat deze in het najaar van 2014 bekend zullen zijn.

In de Oud-Katholieke kerk worden de parochies bezocht door de daarvoor aangestelde Adviseurs Geldwerving.

Resultaten

Hieronder volgt tenslotte een overzicht van de inkomsten aan levend geld van de parochies van de Rooms-Katholieke Kerk (RKK) en de gemeenten die tot de op 1 mei 2004 gevormde Protestantse Kerk in Nederland (PKN) behoren. Sinds 2004 maken ook de Evangelisch-Lutherse

gemeenten deel uit van de PKN. Vanaf dat jaar is de opbrengst levend geld van deze gemeenten in de totaal opbrengst van de PKN begrepen. Onder levend geld wordt verstaan: vrijwillige bijdragen of kerkbijdragen, collecten en giften (Dit in tegenstelling tot inkomsten uit bezit, zoals rente, pacht- en huuropbrengsten). Het levend geld wordt voor een groot deel gevormd uit de jaarlijkse kerkbijdrage of vrijwillige bijdrage van de actie Kerkbalans.

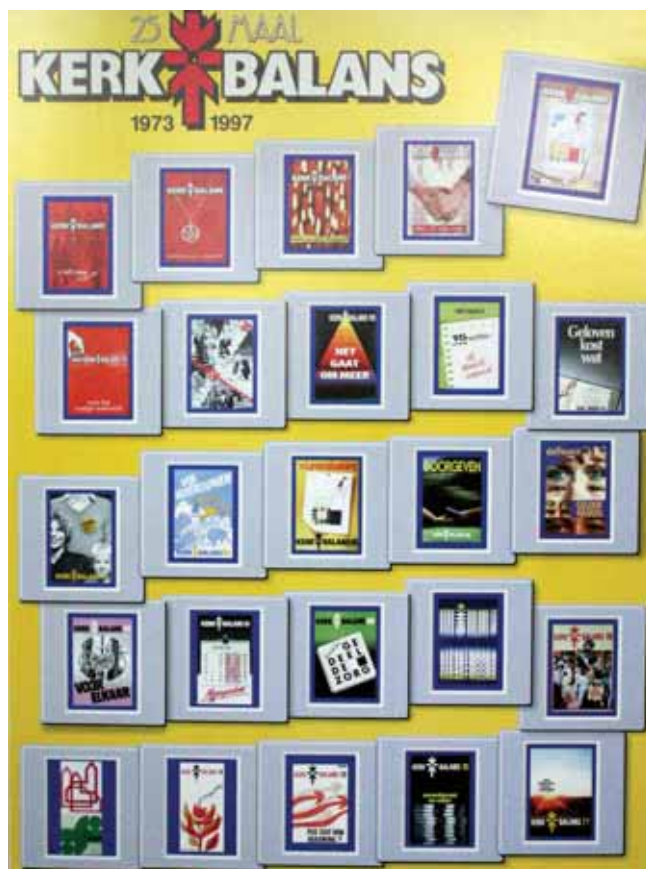
Jaar	RKK	PKN	Totaal in miljoenen euro's
1974	77	113	190
1979	94	165	259
1984	97	184	281
1989	99	199	298
1994	102	210	312
1999	108	226	334
2004	114	233	347
2009	113	237	350
2011	109	237	346

Methodiek "Brenge – Halen" is ijzersterk

Sinds 1973 zet de ICG zich in voor parochies en gemeenten voor de coördinatie van de plaatselijke geldwerving die voor een groot gedeelte door middel van de jaarlijkse actie Kerkbalans gevoerd wordt. Dat gebeurt voornamelijk door het beschikbaar stellen van de jaarlijkse folder, handleidingen voor de geldwerving, modelbrieven om parochianen en gemeenteleden te benaderen, perspublicaties, website, enz. Toen in de zomer van 2004 aan ds. H.J.J. Radstake, bestuurslid van de ICG en voorzitter van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, de vraag werd gesteld, wat er over tien jaar nog van Kerkbalans over is, zei hij: "Over tien jaar bestaat de actie Kerkbalans nog helemaal. De methodiek van dat 'brengen en halen' zal zeker nog bestaan, want het is een ijzersterke methode. Mensen geven aan mensen en niet aan doelen. Daar zit natuurlijk de kracht van de kerk. De kerk beschikt nog altijd gelukkig over heel veel vrijwilligerskader en kan daar dus ook gebruik van maken. Ik denk dan ook dat de methodiek van de persoonlijke benadering – wij bezorgen een brief en komen later de reactie ophalen – vrij lang overeind zal blijven. Je zult bij Kerkbalans een vrij grote kerngroep houden op wie je een appél kan blijven doen. Ik verwacht dat de wijzigingen zich vooral zullen voordoen op het terrein van het doelgroepenbeleid. We zullen nog meer moeten bekijken hoe we onze doelgroepen benaderen en hoe we op totaal niveau met de juiste argumentatie een bepaald segment uit de gemeente bereiken. Naast meelevende gemeenteleden heb je mensen die wat minder meelevend zijn, die het van belang vinden dat het kerkgebouw blijft. Voor de instandhouding van het gemeentelven is de interesse veel minder. Nu is de benadering nog zeer algemeen. Misschien moet je ook segmenteren in leeftijden. Veel materiaal zal zich in de komende tijd daarop richten. Maar de methodiek van Kerkbalans is nog niet sleets. Dat was vanaf het begin een gouden greep", aldus ds. Radstake in 2004.

Personalia

De volgende personen gaven/geven leiding aan het werk

Deze poster werd in 1997 gemaakt ter gelegenheid van 25 jaar interkerkelijke geldwerving die in 1997 voor de 24ste keer onder de naam Kerkbalans werd gevoerd.

van de ICG en de Hervormde Commissie Geldwerving (HCG), de huidige Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG).

ICG

Voorzitters:

1973 – 1991

1991 – 2001

2001 – 2010

2010 tot heden

Dr. W.H. den Ouden

Ds. H.A. van Til

D.G. Bijl

Drs. E.F.J. Duijsens

Secretarissen:

1973 – 1981

1981 – 2007

2007 – 2010

2010 tot heden

Verduyn

Drs. B.J. Weterman

Mr. J. M. Chr. Klok

Drs. E.F.J. Duijsens

Mevr. H.H. de Haan-

HCG/RPG

Voorzitters:

1969 – 1989

1989 – 2005

2005 – 2011

2011 tot heden

Ds. J.A.G. van Zanten

Ds. H.J.J. Radstake

Ds. G.J. Robbemond

Mevr. ds. L.G. Bos

Secretarissen:

1969 – 1990

1990 – 2001

2001 – 2003

2003 – 2004

2005 – 2008

2008 tot heden

Dr. W.H. den Ouden

Ds. H.A. van Til

C.J. Vroon

Th. J. Leene

P.J. van der Vliet

Mr. M. van Seventer

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Geïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Momenteel zijn er in totaal 8 orgels in ons bestand opgenomen. Dit betreft instrumenten gebouwd door D.A. Flentrop, Slooff Orgelbouw, L.J. Kramer, Fa. Vierdag, S.F. Blank, Kaat en Tijhuis en Gebr. Van Vulpen.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB, tel. (078) 639 36 63, e-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl of raadpleeg het actuele aanbod op onze website: www.kerkrentmeester.nl

■ Orgel Middelharnis weer in gebruik genomen

In Middelharnis werd op zaterdagmiddag 21 september jl. het drieklaviers Leefflangorgel na restauratie weer in gebruik genomen. Het orgel (43 stemmen) werd in 1952 gebouwd door Ernst Leefflang, onder advies van dr. M. A. Vente, die ook de dispositie ontwierp. De restauratie werd begeleid door orgeladviseur de heer Aart Bergwerff. Bij de restauratie zijn onder andere de windladen en de windvoorziening volledig gerestaureerd. Ook is een nieuwe elektrische toon- en registertractuur aangelegd. Tevens zijn de drie klavieren vervangen door nieuwe, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 19 september 2013.

■ Nieuw leven voor zerken

De protestantse gemeente in Delfzijl heeft het geld bijeen voor de restauratie en tentoonstelling van 32 grafzerken uit de 15e tot en met de 18e eeuw die in de kerk in Farmsum zijn ontdekt, zo meldt het Dagblad van het Noorden van 16 september 2103. "We hebben nu € 150.000, mede dankzij een bijdrage van € 83.500 uit het Waddenfonds", zegt de heer M. Timmerman. Archeologen ontdekten tijdens restauratiewerkzaamheden in 2012 drie bijzondere graven: Haijo Ripperda II uit 1504, zijn vader Unico Ripperda uit 1474 en Frouke Onsta uit 1477. Deze families waren in de middeleeuwen erg machtig in de provincie Groningen. Maar de ontdekkings-tocht hield met deze drie niet op, want daarna werden er nog eens tien zerken uitgehaald, waardoor het aantal inmiddels op 32 is gekomen. De overige zerken zijn onder meer van predikanten en kerkvoogden. De zerken worden gerestaureerd en recht op tegen de muren gezet, aldus het Dagblad van het Noorden.

■ Nieuwe kerk Zierikzee behoudt kerkelijk karakter

Het Reformatorisch Dagblad van 12 september jl. meldt dat de Nieuwe kerk te Zierikzee, die sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw eigendom is van de Stichting Oude Zeeuwse Kerken, geheel gerenoveerd is. De stichting organiseerde er concerten in, zangavonden en orgelconcerten, maar zag geen kans om het gebouw rendabel te exploiteren. Dat was voor de gemeente Schouwen-Duiveland in 2001 aanleiding om met nieuwe plannen te komen. De gemeente wilde het interieur volledig veranderen, er tribunes in plaatsen en er een bioscoop van maken.

Mar van der Veer, voorzitter van de Stichting Vrienden van de Nieuwe Kerk van Zierikzee, schrok daarvan zodanig dat hij verzet organiseerde tegen de nieuwe bestemming die de gemeente Schouwen-Duiveland aan deze kerk wil geven. Het schreef columns en bood duizenden handtekeningen aan het gemeentebestuur aan en organiseerde optochten van kinderen. Het gemeentebestuur, dat begreep dat er onder de bevolking onvoldoende draagvlak was voor zijn plannen, zag van deze plannen af. De Stichting Vrienden van de Nieuwe kerk van Zierikzee ging samen met de Stichting Oude Zeeuwse Kerken aan de slag om alles in het werk te stellen de kerk te behouden. Dat lukte redelijk, maar

er was geen geld voor de noodzakelijke restauratie van het interieur. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bracht uitkomst en gaf € 1,5 miljoen voor de grondige restauratie die in 2012 gereed kwam. Daarna kwam er een anonieme gift binnen, waarvan de hoogte op circa € 1 miljoen wordt geschat, waardoor de herinrichting mogelijk is gemaakt. De preekstoel, de meeste hoge banken, een gedeelte van de banken van de weeskinderen en het orgel blijven in tact. Nieuw zijn een demontabel podium en keuken- en toiletvoorzieningen. "Als de herinrichting aan het eind van dit jaar klaar is, zijn alle doelen van de stichting gehaald", zegt Van der Veer. "We hebben er alles aan gedaan om het kerkelijk karakter van de kerk te behouden en het gebouw toegankelijk te maken".

■ Kerk Wommels gesloten

In de gereformeerde kerk in Wommels (Fr.) is op 15 september 2013 de laatste kerkdienst gehouden. De protestantse gemeente van Wommels-Hidaard kerkt voortaan in de gerenoveerde Jacobikerkerk, de voormalige hervormde kerk. De sluiting van de gereformeerde kerk vloeit voort uit het fusieproces waaruit de protestantse gemeente is ontstaan.

Er is nog geen besluit genomen over de toekomst van het bedehuis, aldus het Reformatorisch Dagblad van 19 september 2013.

■ Protestantse gemeente Leeuwarden-Huizum nam afscheid van Dorpskerk

Het Friesch Dagblad van 2 oktober 2013 meldt dat protestantse gemeente Leeuwarden-Huizum op 6 oktober jl. een afscheidsdienst hield in de Dorpskerk, waarin dr. J.D. Wassenaar voorging. Ds. Wassenaar was van 1990 tot 1996 als predikant aan de voormalige hervormde gemeente van Leeuwarden-Huizum verbonden.

Op vrijdag 29 november draagt de kerkgemeenschap de kerk uit de twaalfde eeuw over aan de Stichting Alde Fryske Tsjerken.

Aanvankelijk besloot de algemene kerkenraad de Kapel Pniël en de Oasekerk af te stoten. De westelijke wijkgemeente zou de Kurioskerk gaan gebruiken en de oostelijke de Dorpskerk, aldus het voorgenomen besluit in 2008. Daarvoor was echter forse aanpassing van de Dorpskerk nodig. De kerk moest onder meer multifunctioneler worden. Uit onderzoek bleek dat aanpassing van de monumentale kerk heel lastig en te duur werd.

Ook kerkinterieurdeskundigen als Sytse ten Hoeve, Regnerus Steensma (1937-2012) en Justin Kroesen waren fel tegen de plannen. "Je kunt niet alle kerken van Friesland bewaren, maar een kerk als deze is echt uniek", zei Justin Kroesen, universitair docent voor Architectuur en Iconografie van het Christendom aan de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), tijdens een symposium vorig jaar in de Dorpskerk.

De Dorpskerk is de 43e kerk die het eigendom wordt van de Stichting Alde Fryske Tsjerken. Het is de eerste kerk in een stad voor de stichting. Er is behoorlijk wat achterstallig onderhoud, het bedrag loopt in de tonnen. De protestantse gemeente betaalt een bruidsschat aan de Stichting Alde Fryske Tsjerken. Sinds 2010 worden er al geen reguliere kerkdiensten meer in de Dorpskerk gehouden. Wel worden er rouw- en trouwdiensten in de kerk gehouden. Dat blijft het geval. Over de begraafplaats bij de Dorpskerk wordt nog onderhandeld met de stichting die

■ Lindtse Kerk Zwijndrecht 100 jaar

De Lindtse Kerk in Zwijndrecht bestaat honderd jaar. Op de plaats van deze neoromaanse kerk stond tot 1912 een kruiskerk uit de vijftiende eeuw die door brand verwoest werd. Ter gelegenheid van dit eeuwfeest schreef Kees Brinkman uit het naast Zwijndrecht gelegen Heerjansdam "Zes eeuwen Lindtse Kerk te Zwijndrecht". Het geïllustreerde boek van 130 bladzijden is voor € 18 verkrijgbaar in de kerk en bij boekhandel De Salon in Zwijndrecht.

De kerk heeft verschillende gebrandschilderde ramen. Vandaar dat er vanwege het jubileum een kleurwedstrijd is uitgeschreven, waarbij kinderen hun eigen gekleurde raam kunnen inzenden. Van het raam dat de winnaar van de wedstrijd

hiervoor een hoge bruidsschat vraagt.

De Stichting Alde Fryske Tsjerken is "zeer blij" met de aanwinst, reageert directeur Gerhard Bakker. "Ook van de provincie Friesland hoorden we dat ze het logisch vindt dat de Dorpskerk van Huizum naar ons gaat. Met name vanwege het monumentale interieur, wat exploitatie van de kerk bemoeilijkt".

De Dorpskerk heeft een preekstoel van voor de Reformatie. Dat is uniek in Fryslân, aldus Bakker. "Bovendien heeft de kerk een vrijwel compleet kerkinterieur uit de zeventiende eeuw. Dr. Regnerus Steensma heeft er altijd voor gepleit dat in tact te laten" Er is inmiddels een plaatselijke commissie in het leven geroepen die de Dorpskerk gaat beheren, aldus het Friesch Dagblad.

■ Geschenk SPKK voor Catharijneconvent

Museum Catharijneconvent te Utrecht ontving op 29 oktober 2013 een geschenk van de Stichting voor Protestantse Kerkelijke Kunst (SPKK). Directeur Marieke van Schijndel onthulde een Lutherbeeld, een door Otmar Hörl ontworpen kunststof multiple. Het verwijst naar het

kleurde, wordt een voorzetraam gemaakt dat in de kerk geplaatst wordt, aldus het Reformatorisch Dagblad van 21 augustus 2013.

Lutherdenkmal op de markt van Wittenberg, de stad waar Luther op 31 oktober 1517 zijn stellingen op de deur van de slotkapel spijkerde. In de aanloop naar het herdenkingsjaar 2017 neemt de SPKK het museum zo symbolisch op in een wijde kring van plaatsen waar de reformator Luther op eigentijdse wijze present gesteld wordt. Om 500 jaar Reformatie te markeren organiseert Museum Catharijneconvent in samenwerking met de SPKK in 2017 de Nederlandse Luthertentoonstelling.

De website van de SPKK (www.spkk.nl) is op 29 oktober 2013 officieel ten doop gehouden met het plaatsen van een foto van de overhandiging van het Lutherbeeld. In de SPKK werken de Protestantse Kerk in Nederland, de Algemene Doopsgezinde Sociëteit, de Remonstrantse Broederschap en de Christelijke Gereformeerde Kerken samen. Hun gezamenlijke collecties zijn ondergebracht in Museum Catharijneconvent. Op de site is meer informatie te vinden over de collecties, het beeld en het herdenkingsjaar 2017.

Nieuws uit de provincies

R.M. Belder

Op 11 september 2013 was het 85 jaar geleden dat de provinciale afdeling van de Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK) werd opgericht. Ter gelegenheid daarvan had het afdelingsbestuur die dag in de Kloosterkerk van Ten Boer een jubileumbijeenkomst belegd om bij dit heuglijke feite stil te staan. Op die bijeenkomst, die door circa 60 aanwezigen werd bijgewoond, waren ook de voorzitter van het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB), mr. Peter A. de Lange, en enkele overige leden van het hoofdbestuur vertegenwoordigd. Dagvoorzitter van deze bijeenkomst was de heer R. Tuitman, vice-voorzitter van het afdelingsbestuur van Groningen.

Nut, noodzaak en visie

In zijn welkomstwoord staat de voorzitter van het afdelingsbestuur, de heer H. Greven, stil bij een aantal belangrijke momenten uit de afgelopen 85 jaar. Hij wijst op de arbeidsonlusten in mei 1929 die tussen boeren en arbeiders in een deel van Groningen waren ontstaan, waarbij de arbeiders in 1928 de kerk de rug gingen toekeren. In de 'landbouwprovincie' Groningen eisen de arbeiders in het Oldambt hogere lonen en werden, bij niet inwilliging daarvan, stakingen in het vooruitzicht gesteld die in 1929 uitbraken.

Voorafgaande aan die onlusten en spanning die dit teweeg bracht, was er in het najaar van 1928 een bijeenkomst belegd om te komen tot de oprichting van een VVK, nu VKB. Het doel van de afdeling was het bevorderen van de saamhorigheid, de landelijke VVK daardoor een beter fundament te geven en de versteviging van de band met het hoofdbestuur en de regio.

De onderwerpen die in die tijd actueel waren, waren, naast pachtzaken, o.m. huur en verhuur van onroerend goed, de problematiek

Oud-voorzitter van de afdeling Groningen mr. G.L.J. Cazemier in gesprek met de voorzitter van de VKB, mr. Peter A. de Lange.

van de kleine gemeenten, overheids-subsidies bij restauratie van kerkgebouwen, predikantstraktementen en -pensioenen en de plaatselijke geldwerving. Deze onderwerpen zijn ook vandaag nog zeer actueel, want de laatste jaren staan regelmatig vrijwel dezelfde onderwerpen op de agenda van de VKB, aldus de heer Greven.

Onze afdeling functioneert al vele jaren erg goed, maar er waren ook tijden (de jaren zeventig van de

vorige eeuw), dat er geen voorlichtingsbijeenkomsten en jaarvergaderingen werden belegd. Belangrijke momenten uit de geschiedenis van de afdeling Groningen zijn: de oprichting van de Stichting Oude Groninger Kerken (1969), de oprichting van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen (1984) waarbij later Drenthe is gekomen en de jubileumbijeenkomst ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de afdeling in

De voorzitter van de afdeling, de heer H. Greven, heeft zojuist het eerste exemplaar van het jubileumboek "Werken in en voor de Kerk" overhandigd aan mr. G.L.J. Cazemier.

Verschillende genodigden bezochten de jubileumbijeenkomst.

Wittewierum (2003) die door veel personen werd bezocht. Tenslotte waren ook de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland (mei 2004) en per 1 januari 2005 de fusie van de Vereniging van Kerkvoogdijen en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer belangrijke momenten voor de afdeling Groningen.

Op 17 maart 2005 had het bestuur van de afdeling Groningen een primeur. Het was voor het eerst dat binnen de VKB kerkrentmeesters van alle richtingen (hervormd, gereformeerd, protestants) in de Protestantse Kerk in Nederland samen vergaderden. De heer Greven mocht op die bijeenkomst 135 afgevaardigden van hervormde, gereformeerde of protestantse colleges van kerkrentmeesters verwelkomen, zo besluit de heer Greven.

Geschiedenis Ten Boer

Hierna geeft de heer T. Dam, secretaris van de afdeling Groningen, een uiteenzetting over de Kloosterkerk van de hervormde gemeente Ten Boer-Woltersum-Sint Annen. De heer Dam, die van 1976 tot 1990 voorzitter van het college van kerkvoogden was, geeft een korte presentatie over de historie van deze kerk. Van 1979 tot 1981 vond onder zijn leiding een algehele restauratie plaats, waarbij o.a. ook de preekstoel weer aan de zuidelijke muur werd geplaatst. In die tijd bedroeg de totale overheidssubsidie nog 90 pct. terwijl deze inmiddels door de BRIM-regeling bijna gehalveerd is naar zo'n 50 procent, aldus de heer Dam.

Vervolgens geeft de heer C.M. Westerholt, voorzitter van het

college van kerkrentmeesters, een uiteenzetting over de huidige Kloosterkerk. Er is een stichting Vrienden van de Kloosterkerkgemeente opgericht om de gemeenschap van Ten Boer en de lokale overheid meer bij het kerkenwerk te betrekken. In o.a. Appingedam zijn daarmee erg goede ervaringen opgedaan. De fusie met Woltersum is een goede zaak gebleken. In beide kerken worden eens per twee weken diensten gehouden die door circa 60 tot 80 kerkgangers worden bezocht. De Kloosterkerk is een actieve gemeente die veel waardering heeft voor het klassicale beleid om te streven de kerk zo lang mogelijk in het eigen dorp te houden.

Jubileumboek

Na deze beide presentaties over de Kloosterkerk van Ten Boer, overhan-

Van links naar rechts: R. Tuitman vice-voorzitter, mevrouw en de heer Cazemier, C.M. Westerholt, T. Dam secretaris en H. Greven, voorzitter.

digd de heer Greven het eerste exemplaar van het door de heer Rook Belder geschreven gedenkboek "Werken in en voor de Kerk" aan mr. G.L.J. Cazemier, die van 1971 tot 1980 voorzitter van het bestuur van de afdeling Groningen was. De heer Cazemier staat vervolgens even stil bij een aantal belangrijke momenten van de afdeling Groningen. Hij noemt de jubileumbijeenkomst in 1978 ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de afdeling dat in de Martinikerk in Groningen werd gevierd. Prof. mr. E.H. s'Jacob, die van 1958 tot 1971 voorzitter van de afdeling was, hield toen een inleiding over de toekomst van de Kerk. Verder memoreert hij het 75-jarig bestaan van de afdeling in 2003 die in de pas gerestaureerde kerk Wittewierum plaatsvond. Voorts wijst hij op het gedenkboek van de Vereniging van Kerkvoogdijen "In Dienst van de Kerk" (2004) van Rook Belder en het gedenkboek van het Landelijk Verband van Commissies van Beheer "Kerk in een veranderend getij" (2002) van Theo Leene waarin de geschiedenis van de beide kerken en het financieel beheer helder worden weergegeven. Hij hoopt dat "Werken in en voor de Kerk" voor veel mensen een stimulans mag zijn de Kerk te blijven dienen en hij wenst hen daarbij veel kracht, wijsheid en vooral Gods zegen toe.

Dankwoord

Aan het eind van deze feestelijke bijeenkomst, die muzikaal werd omlijst met orgelspel door de heer J. Zuidhof, organist van de kerk van Middelstum, sprak de heer Greven een woord van dank tot Rook Belder die de geschiedenis van de provinciale afdeling Groningen van de VVK/VKB (1928-2013) in woord en beeld heeft gebracht. Eerder had hij al kennis kunnen nemen van de drukproef, zodat hij een goede indruk kreeg van de inhoud van het boek. Hij overhandigt de heer Belder het tweede exemplaar van het boek vergezeld van een attentie als dank en waardering van het bestuur van de afdeling Groningen voor deze fraai verzorgde uitgave. Aan mevr. Teja Belder, die aanwezig was, overhandigt hij een boeket bloemen. De heer Greven sluit de bijeenkomst af door iedereen te

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden:

December:

- Publicatie in het kerkblad van een aankondiging van de actie Kerkbalans 2014.
- Betaling aandeel centrale kas.
- Er op toezien dat de kerkenraad vóór 15 december de begroting 2014 toezendt, met ter informatie bijgevoegd het beleidsplan, aan het Regionale College voor de Behandeling van Beheerszaken.
- Activering van de gemeente voor de Oudejaarscollecte.
- Aanvraag BRIM-subsidie indienen tussen 1 februari en 31 maart a.s.

Januari:

- Aandacht voor wijzigingen op het terrein van de belastingen, sociale verzekeringswetten en pensioenpremies.
- De verzekeringsportefeuille nagaan (zie checklist in brochure "Kerkelijke gemeente en beleidscyclus").
- Evaluatie risico-inventarisatie waarover elke kerkelijke gemeente dient te beschikken.
- Betalen aandeel centrale kas.
- Registratie van de toezeggingen van de actie Kerkbalans 2014.
- Aanvraag BRIM-subsidie indienen tussen 1 februari en 31 maart a.s.

bedanken voor hun aanwezigheid. Hij citeert daarbij uit het slotwoord van de heer drs. G. van Soest, de laatste voorzitter van de Vereniging van Kerkvoogdijen, tijdens de jubileumviering uit 2003: "Wat God eenmaal is begonnen, laat hij nooit meer los". Hierna wordt de bijeenkomst op informele wijze voortgezet met een hapje en een drankje, terwijl de aanwezigen na afloop een exemplaar van het gedenkboek mee kregen.

■ Hervormde gemeente Ede opent nieuw centrum

Het nieuwe kerkelijk zalencentrum Rehoboth van de hervormde

gemeente Ede is gereed. Het gebouw aan de Driehoek 11 –achter de Oude Kerk– werd op 21 september jl. geopend. Het centrum bestaat uit twee lagen en heeft een oppervlakte van 1000 vierkante meter, vertelt de heer Mees van de Kamp, lid van de bouwcommissie. Bouwbedrijf Nap uit Lunteren bouwde het pand, een ontwerp van inTex Architecten uit Arnhem. Het pand heeft zeven zalen. Deze worden gebruikt voor catechisatie en voor het verenigingsleven. Ook het kerkelijk bureau is er ondergebracht. Vanaf de opening heeft het zalencentrum ook een eigen website, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 19 september 2013.

Overige informatie over Kerkbalans 2013

Begin september jl. bracht de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) verslag uit van de actie Kerkbalans 2013, die van 13 t/m 27 januari 2013 gehouden werd onder het motto "Wat is de kerk jou waard?". In deze editie van 'Kerkbeheer' wordt het tweede deel opgenomen.

1. De financiën van de protestantse gemeenten

In de inlichtingenstaat 2013 is voor de tweede keer een serie vragen opgenomen over de uitgaven van de gemeenten. Deze kunnen worden afgezet tegen de inkomsten die jaarlijks gevraagd worden zodat een beeld ontstaat van de totale financiële situatie van de gemeenten. Deze informatie is niet op andere wijze via de Protestantse Kerk te verkrijgen (gegevens over uitgaven van de gemeenten zijn alleen bij de RCBB's = Regionale Colleges voor de Behandeling van Beheerszaken, bekend),.

Belangrijk: De absolute bedragen die in de tabellen zijn opgenomen hebben niet betrekking op de totale Protestantse Kerk, maar op de totalen van de 282 gemeenten die hun gegevens beschikbaar hebben gesteld.

Zodra de gegevens van de Protestantse Kerk over de inkomsten van de gemeenten 2012 bekend zijn (deze worden door de gemeenten wél beschikbaar gesteld, om de hoogte van de quotumheffing te kunnen vaststellen), vermoedelijk eind 2013, kunnen ook deze gegevens worden herleid naar de totalen voor de Protestantse Kerk. Dan kan ook een uitgebreider verslag van dit onderdeel van de inlichtingenstaat worden opgesteld, bedoeld voor de perspresentatie van Kerkbalans 2014 op 9 januari a.s.

Tabel 3 bevat de belangrijkste kengetallen over 2011 en 2012. Indien de 282 gemeenten die hun gegevens beschikbaar hebben gesteld, representatief zijn voor het totale universum dan hebben de gemeenten over 2012 gemiddeld

Tabel 3: Jaarrekeningen Protestantse Kerk-gemeenten

	Absoluut		% van totaal		% tov vj
	2011	2012	2011	2012	
Inkomsten					
VVB	42.705.973	42.021.606	65,90%	65,10%	-1,60%
Collecten	10.223.598	10.092.602	15,80%	15,60%	-1,30%
Verhuur	5.559.004	5.570.993	8,60%	8,60%	0,20%
Overig OG	2.321.685	2.662.184	3,60%	4,10%	14,70%
Rente	4.029.899	4.210.224	6,20%	6,50%	4,50%
Totaal	64.840.159	64.557.609	100,00%	100,00%	-0,40%
Uitgaven					
Gebouwen	12.195.807	12.906.668	17,10%	18,40%	-6,90%
Overige eigendommen	1.862.290	1.729.087	2,60%	2,50%	-6,90%
Afschrijvingen	2.882.905	1.497.264	4,00%	2,10%	-6,90%
Pastoraat	32.856.277	32.341.261	46,00%	46,10%	-6,90%
Eredienst	2.770.505	2.998.954	3,90%	4,30%	-6,90%
Verplichtingen	4.222.651	4.146.481	5,90%	5,90%	-6,90%
Salarissen	11.085.662	10.877.000	15,50%	15,50%	-6,90%
Administratie	2.903.989	2.971.843	4,10%	4,20%	-6,90%
Bank	686.265	665.356	1,00%	0,90%	-6,90%
Totaal	71.466.351	70.133.914	100,00%	100,00%	-6,90%
Saldo	-6.626.192	-5.576.305	-10,20%	-8,60%	-6,90%
Legaten	nb	3.737.573			

Bron: Inlichtingenstaten Kerkbalans 2013
N=282 gemeenten

een tekort op de jaarrekening (als % van inkomsten) van zo'n 10 pct.; dit tekort daalt licht t.o.v. 2010. Het ontvangen bedrag aan legaten (wordt niet als inkomsten geboekt maar geactiveerd) compenseert voor het grootste deel de onttrekking aan het vermogen als gevolg van de verliezen. Het tekort loopt overigens wel terug ten opzichte van 2011 (vorig jaar werd dat ook al geconstateerd; blijkbaar weten colleges wel kosten sterker te verlagen dan de inkomsten). Verder laat de tabel zien dat zo'n 61 pct. van de uitgaven van gemeenten

naar pastoraat en salarissen gaat, en ruim 23 pct. naar kosten samenhangend met gebouwen en inventaris. Tabel 4 tenslotte geeft aan hoeveel gemeenten qua financiën "onder water staan" en dat zijn er heel wat: ongeveer 2/3 van alle gemeenten (ook dit aandeel vermindert in 2012).

2. Open vragen

De antwoorden op de open vragen in de inlichtingenstaten (redenen voor stijging/daling, redenen voor wel/niet betalen van toezegging) zijn - waar nodig geanonimiseerd -

Akoestiek: Spraakverstaanbaarheid en muzikaal genot in kerken

Ir. Henk Kooiker heeft in de afgelopen 10 jaar voor ruim 20 kerkbesturen de akoestiek voor nieuwbouw of verbouw beoordeeld en geadviseerd. Daar komen nog 20 eerste adviezen bij, al dan niet gecombineerd met vragen over het orgel. Dat is onverwacht in een tijd, dat in sommige gemeenten het kerkbezoek terugloopt en ook de financiën onder druk staan.

In een vraaggesprek met de heer Kooiker, akoestisch- en orgeladviseur van de Commissie Orgelzaken (COZ), belichten we een aantal aspecten van de akoestiek.

Waarom akoestische adviezen en berekeningen?

Henk Kooiker: "Zoals de architect de constructie laat berekenen door een deskundige en dat ook bijvoorbeeld voor de verwarming en luchttechniek doet, is langzamerhand het besef doorgedrongen dat ook voor de akoestiek in gebouwen advies van deskundigen inwinnen noodzakelijk is, vooral voor ruimtes als kerkzalen, die voor de combinatie van het gesproken woord en muziek bedoeld zijn. Dit om te voorkomen dat naderhand kostbare

Ir. H. Kooiker

voorzieningen moeten worden getroffen."

Wat moeten we verstaan onder akoestiek?

Henk Kooiker: "Akoestiek is de voortplanting van geluid in de kerk. Dit wordt beïnvloed door reflecties van muren en obstakels (objectief), maar ook door de waarneming door de mensen (subjectief). In de regel wordt de akoestiek grotendeels bepaald door de nagalmtijd. Een slechte akoestiek wordt meestal

gerelateerd aan een te lange of te korte nagalmtijd, maar kan ook worden veroorzaakt door hinderlijke echo's. Een lange nagalmtijd is storend voor de verstaanbaarheid. De klank op zich, bij een lange nagalmtijd, wordt voor muziek subjectief als fraaier ervaren. Een korte nagalmtijd geeft een droog en kaal effect en is voor muziek storend, maar voor spraak beter. Overigens is niet alleen de nagalmtijd bepalend voor de akoestiek. Daar komt meer bij kijken, zoals de diffusiteit; de verhouding tussen direct en via weerkaatsing op de luisterpositie aankomend geluid. Zijn er defecten in de hoge of de lage tonen, of zijn er daarbij storende echo's?"

Je hoort nogal eens dat bij nieuwbouw of na een verbouwing de akoestiek niet aan de verwachtingen voldoet.

Henk Kooiker: "Eigenlijk is daar geen excuus voor. Veelal komt dit doordat kerkrentmeesters stellen dat de spraakweergave belangrijker is dan de weergave van muziek. Maar in de huidige tijd is dat argument niet erg steekhoudend. Er is immers vrijwel geen spreker meer die het zonder microfoon en geluidsinstallatie kan stellen. Bovendien is de techniek van geluidsinstallaties zo goed geworden dat spraak altijd goed is weer te geven, waardoor er technisch meer ruimte is om de akoestische eigenschappen van kerkzalen optimaal te maken of te laten is voor kerkmuziek. Bovendien heeft men de geluidsinstallatie nodig voor slechthorenden en een voorziening of voor het opnemen of uitzenden van de dienst. De tegenstelling tussen spraak- en muziekakoestiek is dus tegenwoordig veel kleiner dan voorheen werd gedacht. Dat komt mede doordat nu goed kan worden berekend en gemeten hoe de akoestiek in een

	2011	2012	% 2011	% 2012
Gemeenten > 10 % tekort	115	105	40,80%	37,20%
Gemeenten 0-10 % tekort	70	67	24,80%	23,80%
Gemeenten 0-10 % overschot	54	61	19,10%	21,60%
Gemeenten > 10 % overschot	43	49	15,20%	17,40%
	282	282	100,00%	100,00%

Bron: Inlichtingenstaten Kerkbalans 2013 n = 282

te downloaden van de website www.kerkrentmeester.nl (of kunnen worden opgevraagd bij het bureau van de VKB, 078-6393666).

Interessant materiaal waaruit blijkt hoe andere kerkrentmeesters met geldwerving in algemene zin en de

actie Kerkbalans in het bijzonder omgaan.

Namens de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving,

Mevr. ds. L.G. Bos, voorzitter
Mr. M. van Severter, secretaris

ruimte zich gedraagt, bovendien heeft de industrie de afgelopen tien jaar voortreffelijke luidsprekers ontworpen speciaal voor spraak."

Je sprak eerder over "berekenen en meten". Kun je dat toelichten?

Henk Kooiker: "Ik gebruik een computerprogramma (EASE) dat speciaal gemaakt is voor het ontwerp van spraak- en muziekakoestiek in concertzalen, auditoria en kerkgebouwen. Hiermee kan ik de akoestische eigenschappen van te voren, dus bij nieuwbouw of verbouwing voorspellen. Je kunt dan tonen hoe op alle luisterplekken de spraakverstaanbaarheid en de muziekakoestiek voor pijporgel, koren, cantorij en samenzang zal worden.

Omdat er voor het berekenen en meten van de spraakverstaanbaarheid inmiddels (internationale) normen zijn, is subjectiviteit in voorspellen en beoordelen niet meer aan de orde. Dat gaat voornamelijk om het zogenaamde verlies aan consonanten, dus het verlies in de spraak van de overdracht van scherpe klanken, de medeklinkers in de spraak. Daar hangt het verstaan in de communicatie met elkaar grotendeels van af. Denkt u maar aan fluisteren, dat is vaak goed te verstaan, terwijl een slecht articulerende luide spreker slecht is te verstaan.

Voor metingen van de akoestiek is het meest uitgebreide en betrouwbare systeem MLSSA, dat al meer dan 20 jaar in gebruik is. Uit een MLSSA-meting, samen met meting van nagalmtijden kan in een bestaande situatie worden vastgesteld hoe goed de spraakverstaanbaarheid is, en of er defecten in de geluidsinstallatie zijn, of die beter kan worden afgeregeld en hoe goed de akoestiek voor kerkmuziek is. In een aantal gevallen kan met relatief weinig moeite en kosten voor zowel spraak als muziek een verbetering worden bereikt."

Tot slot wat kunt u voor kerkrentmeesters doen?

Henk Kooiker:

- meten van bestaande akoestiek en spraakverstaanbaarheid,
- adviseren over verbeteringen,

Met Kerkbalans het jaar rond

Januari

Publicatie kerkblad

Belangrijk is deze maand, waarin de actie wordt gehouden, een bericht in het kerkblad op te nemen dat net voor of tijdens de actieperiode van Kerkbalans verschijnt, met de volgende inhoud.

De actie Kerkbalans is in onze gemeente van start gegaan. Diverse vrijwilligers zijn vorige week op pad gegaan om de enveloppe met inhoud af te geven bij onze gemeenteleden. Weer of geen weer, deze vrijwilligers werken hun wijk af, want over enkele dagen gaan zij weer op pad om het antwoord op te halen. Dus ook bij u komen ze langs.

Op de antwoordstrook in onze brief dient u aan te geven welk bedrag u voor dit jaar aan onze gemeente wilt geven en in hoeveel termijnen u deze bijdrage wenst te betalen.

Leg de enveloppe met de antwoordstrook waarop de toezegging staat vermeld, dus klaar. Daarmee helpt u de Kerkbalanslopers, want wanneer uw antwoord op Kerkbalans gereed ligt, zijn zij ook weer vlot klaar en kunnen zij de enveloppen zo spoedig mogelijk aan de kerkrentmeesters afgeven.

Inzamelavond

Op een kleine uitzondering na, hebben de Kerkbalanslopers meestal nog ongeveer een week nodig voordat zij alle enveloppen in hun wijk hebben opgehaald. Wanneer de actie b.v. van 10 tot 24 januari wordt gehouden, dan zijn de meeste toezeggingen zo rond 30 januari binnen.

Om het contact met de Kerkbalanslopers goed te onderhouden, is het belangrijk dat er een inzamelavond wordt gehouden, te organiseren door het college van kerkrentmeesters. De Kerkbalanslopers worden uitgenodigd om op die avond hun enveloppen en de opmerkingen op de looplijsten in te leveren.

Ontvang hen op een aardige wijze en biedt hen koffie aan. Zorg dat op die avond ook een predikant en ouderling aanwezig is, zodat de Kerkbalanslopers hun opmerkingen van b.v. pastorale aard, direct kwijt kunnen. Alle opmerkingen die op de looplijsten vermeld staan, worden geïnventariseerd. Aantekeningen van pastorale en/of diaconale aard kunnen direct ter afwerking aan de kerkenraad worden doorgegeven. Het is dan de taak van de kerkenraad er voor te zorgen dat aan deze opmerkingen op een of andere manier aandacht wordt besteed.

- advies geven over te gebruiken materialen in ontwerp van nieuwbouw en verbouw,
- ontwerp van geluids-, muziek- en eventuele visuele presentatie-installaties,
- schrijven van het (deel)bestek voor die installaties.
- de situatie, ontwerp nieuwe audiovisuele installatie, bestek en aanbesteding.
- Gouda, gereformeerde gemeente: akoestiek en ontwerp en nieuwbouw pijporgel.
- Katwijk, Vredeskerk (verbouwing): meting, advies materialen en ontwerp audiovisuele installaties, bestek en aanbesteding.

Enkele voorbeelden van afgeronde projecten:

- Leeuwarden, Grote of Jacobijnerkerk: meting akoestiek en spraakverstaanbaarheid bestaan-

De heer Kooiker is te bereiken via het bureau van de VKB in Dordrecht.

Maak mensen deelgenoot van je probleem

Onderstaand artikel schreef de secretaris van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving, mr. Matthijs van Seventer, voor "Kerkinformatie" van december 2013. Tevens bood hij het de redactie van "Kerkbeheer" aan.

Het is weer tijd voor de Actie Kerkbalans en dat betekent dat in bijna alle gemeenten in het land de kerkrentmeesters druk in de weer zijn met de voorbereidingen. Uit metingen die voor de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving worden verricht, blijkt dat in heel veel gemeenten de opbrengst van de Actie Kerkbalans niet toeneemt en in de meeste gevallen zelfs afneemt. Gelukkig is dat niet overal zo. Er zijn ook gemeenten waar er sprake is van een forse toename. Eén van die gemeenten is de hervormde gemeente in 's-Gravendeel. Reden om eens te vragen hoe dat komt. Wat hebben jullie gedaan om die opbrengst te laten groeien, vroegen we aan de voorzitter van het college van kerkrentmeesters, Wout de Zeeuw. Eigenlijk weinig, is het nuchtere antwoord. We hebben in de zondagsbrieven duidelijk aangekondigd dat de Actie Kerkbalans er aan kwam. We roepen de lopers ongeveer twee weken van tevoren bijeen om ze te vertellen wat er van ze verwacht wordt. Ook wordt ze verteld dat ze soms onheus bejegend kunnen worden. De meeste lopers doen dit werk al erg lang en kennen hun pappenheimers wel. Bij de meeste gemeenteleden wordt de enveloppe in de bus gedaan, met een sticker erop wanneer die weer wordt opgehaald. Bij sommigen – waarvan de lopers weten dat extra aandacht nodig is – wordt de enveloppe persoonlijk uitgereikt. Belangrijk is dat de lopers alle enveloppen weer terug ontvangen, hetzij doordat ze die zelf bij de gemeenteleden ophalen, hetzij, als de lopers een paar keer tevergeefs aan de deur zijn geweest, doordat

Kerkgebouw hervormde gemeente 's-Gravendeel.

de gemeenteleden die bij de lopers in de bus doen. De enveloppen moeten dus niet met de post naar het kerkkantoor. Volgens de heer De Zeeuw is dat zo belangrijk omdat de lopers dan weten wie hebben gereageerd, maar ook wie niet hebben gereageerd. Aan de laatste groep kan dan meer aandacht worden besteed. De heer De Zeeuw is nu zo'n vier jaar voorzitter van het college. Vroeger, zo gaat hij verder, werden de enveloppen niet opgehaald, maar moesten de gemeenteleden zelf zorgen voor het terugsturen. Dat werkte niet altijd. Een behoorlijk aantal kwam niet terug. Door er wat meer aandacht aan te geven, is de opbrengst behoorlijk gestegen. Al die extra inspanningen worden door de lopers graag gedaan als je ze maar enthousiasmeert, weet De Zeeuw. Als ze zien dat het werkt en dat er resultaten zijn, worden de vrijwilligers vanzelf enthousiast. Voor die wijzigingen ondervond hij niet veel weerstand binnen het college of de algemene kerkenraad. "Je moet een goede klik met elkaar hebben en anders moet

je die kweken" is zijn recept. "Je komt uit verschillende invalshoeken bij elkaar en je moet elkaars sterke kanten benutten". Ook vindt hij het belangrijk dat je mensen het gevoel geeft dat ze deelgenoot worden van het probleem. Als voorzitter kun je het allemaal niet alleen af. Op de vraag of de Actie Kerkbalans een activiteit van het college van kerkrentmeesters is, of dat de actie gedragen wordt door de gehele kerkenraad antwoordt hij dat het probleem voornamelijk op de schouders van de kerkrentmeesters rust. Hij voegt er nog net niet het woord "helaas" aan toe. Er zijn wel heel veel kerkenraadsleden die mee doen aan het ophalen van de enveloppen.

Het is natuurlijk wel jammer dat een actie waarbij echt alle gemeenteleden worden bezocht en wordt gevraagd hun hoogstnodige jaarlijkse bijdrage te geven aan de instandhouding van de plaatselijke gemeente (nog) niet overal breed gedragen wordt. Wellicht ligt in de verandering daarin de kans voor de komende jaren.

Geslaagde bijeenkomst Crowdfunding

Op 14 november 2013 vond in het auditorium van het ABN AMRO hoofdkantoor een door de bank en de VKB georganiseerde workshop "crowdfunding" plaats. Een drukbezochte bijeenkomst, waarbij veel nieuwe gezichten te zien waren. Een gevolg wellicht van het bijzondere, nieuwe onderwerp en deze voor de VKB unieke en nieuwe vorm van samenwerking. Er was ook veel belangstelling en aandacht voor deze bijeenkomst in landelijk en regionale media.

De tijd tot de verschijning van dit nummer van "Kerkbeheer" was te kort voor een volledig verslag van alle sprekers. Hieronder volgt daarom de volledige tekst van de inleiding van onze voorzitter mr. Peter A. de Lange. Meer informatie kunt u tegemoet zien in een volgend nummer van Kerkbeheer en op onze website www.kerkrentmeester.nl.

Eerste pilot en try-out van VKB-partnership.

VKB-partners is een ontwikkelingsconcept van de VKB, met een grote taak voor de provinciale afdelingen van de VKB, dat wil zeggen met het in de provincie aanwezige bestuur samen met de SBKG'en, de RCCB's en de gemeenteadviseur kerkbeheer. Vanuit dat 'klavertje vier' worden in cirkels banden onderhouden met de kerkrentmeesters van de leden in de afdeling, met het hoofdbestuur, maar met niet kerkelijke vrijwilligers, partijen en deskundigen die op enigerlei wijze betrokkenheid tonen rondom mensen, geld, organisatie of gebouwen op kerkelijk vlak en dat alles in de meest ruime zin. Aan die 'partners' zullen labels worden gehangen, met de bedoeling via verschillende vormen van communicatie die banden zichtbaar te maken en tot structurele uitwisseling van betrokkenheid, diensten, kennis en producten te komen.

Kerkrentmeesters zijn dienstbaar en

Mr. Peter A. de Lange

treden veelal niet graag op de voorgrond. Dat heeft echter ook tot volstrekt onjuist gevolg dat langzaam maar zeker het aloude positieve beeld van de kerk in de samenleving kantelt, de indruk bestaat dat een smaldeel van de samenleving tot ver over de knieën in de modder staat en daar niet goed meer uitkomt. De kerk en ook daarmee het kerkbeheer levert echter middels vrijwilligers en met afname van producten en diensten, ook niet aflatend de niet of nauwelijks op geld waardeerbare prestaties.

Vandaag is de aftrap met partner ABN Amro Bank Mees Pierson - Instituten en Charitas van die andere wijze van werken waar u in de toekomst nog veel meer over gaat horen en veel meer van kan gaan zien. De congressen, met eerder sprekers als Paul Schnabel en Herman Pleij van buiten het kerkelijk erf waren daar ook al een soort opmaat voor.

De rol en taak van de kerk

De kerk moet weer terug naar haar kerntaken en die opnieuw uitvinden en definiëren in het licht van deze tijd. De ontwikkeling van een andere vereniging, een andere kerk, een andere politiek, een andere maat-

schappij en uiteindelijk een individu die niet gelooft in een leven na dit leven, maar een digitaal computerleven naast dit leven (avatar), is in zijn zoektocht naar zichzelf op zoek naar de ander. De mens kent als sociaal wezen en metgezel (socius) zichzelf slechts in en door de ander. Na de grote golven van emancipatie en sterke individualisering, een beweging die te volgen en zichtbaar is vanaf de Franse revolutie, is er met het verdwijnen van de welvaarts- en de verzorgingsstaat nu weer een weg terug naar het collectieve, het gezamenlijke, het coöperatieve. De kerk is als geen andere organisatie sinds de grondvesten der aarde de gestalte daarvan

Crowdfunding

Of het heffen van (kerkelijke) belasting als een vorm van crowdfunding kan worden aangemerkt weet ik niet. Wel weet ik dat de kerkrentmeesters hun leden ieder week (collecten) en ieder jaar (Kerkbalans) mensen oproepen voor specifieke gemeenschapsdoelen gelden bijeen te brengen. De VKB is dus niet alleen maar een van de grootste monumentale gebouwenbeheerders van, een van de grootste vrijwilligersorganisaties van Nederland, de grootste begraafplaatsbeheer van Nederland, maar ook sinds jaar en dag een van de grootste geldwerfers van Nederland. En er is bijna niemand die dat weet. Crowdfunding is ons in het kader van geefgedrag van leden met de paplepel ingegoten. Maar in de u geschetste beweging gaat het niet alleen maar om ontvangen, maar ook om gericht te gaan communiceren en en helder te maken welke tegenprestaties en welke belangen daarmee gemoeid zijn. En dat heeft verstrekkende gevolgen op tal van gebieden.

Een achterhaald concept van scheiding van kerk en staat verstoort bijvoorbeeld een heldere blik om ►

goed met elkaar samen te werken. Dat moet anders. Wij moeten met elkaar in het kader van good governance en transparantie naar elkaar toe de deuren open zetten, mensen te eten en te drinken geven, alsmede onderdak en zinvol werk geven. Eenzaamheid hoeft in de kring van betrokkenen helemaal niet voor te komen. En het hoeft ook allemaal niets of nauwelijks iets te kosten. De kerk verbindt, geeft zin aan ruimte en menselijk handelen. De kerk zet zo ook geldstromen weer in het juiste perspectief.

Afronding

In deze beweging naar het collectief vindt ook crowdfunding een plek in kerkelijk beheer. Het is zoals aangegeven het begin van vele andere initiatieven die de rol, aard en taak van de kerk en haar dienaren in een nieuw en helder perspectief kan plaatsen en het cement van de samenleving kan vormen. Let wel: dat is niet slechts religieus van aard. Het is wel de oorsprong en het begin en daarmee ook de basis van de muziek, de kunst, de koffie, de kleding, de adem, de ruimte en de vrijheid van allen van ons, zo besluit de heer De Lange zijn inleiding.

■ Koor Sint-Janskerk Gouda wordt opnieuw onderheid

Het koorgedeelte van de St. Janskerk in Gouda wordt vanaf begin 2014 opnieuw onderheid, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 28 oktober 2013. De palen waarop het koorgedeelte van de Sint-Janskerk in Gouda rust, worden vervangen. In januari start de restauratie van het koor om verdere verzakking tegen te gaan.

Enkele jaren geleden werd ontdekt dat de koorkerk heel langzaam in het veen zakt, zegt Jan Zuurmond, secretaris van het college van kerkrentmeesters en verantwoordelijk voor het onderhoud van de Sint-Janskerk. "We zagen scheuren in de togen ontstaan. Elk jaar bleken bij metingen de veertien pilaren van het koor verder te verzakken". Het schip van de kerk is in de jaren 80 opnieuw onderheid. Het koor werd

toen niet meegenomen. "Dat staat op palen uit 1900. Die bleken toen nog uitstekend te zijn".

Om verdere verzakking tegen te gaan worden bij elke bestaande kolom twee tot zes schroefpalen geplaatst. "De restauratie duurt een jaar. Het koorgedeelte kan dan niet worden gebruikt. De beroemde glas-in-loodramen van de kerk blijven wel zichtbaar". De kosten van de restauratie bedragen € 2 miljoen. De provincie betaalt daarvan de helft. De protestantse gemeente, eigenaar van de kerk, gaat op zoek naar sponsors voor het ontbrekende bedrag.

■ Geen sprake van aftrekbare gift zonder het recht op vrijwilligersvergoeding

Het blad Bestuur Rendement van september 2013 meldt dat onder bepaalde omstandigheden giften aan goede doelen en instellingen aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting (IB). Verricht iemand vrijwilligerswerk en ziet hij af van een vergoeding, dan mag hij deze vergoeding soms als gift in zijn aangifte aanmerken. De vrijwilliger moet dan echter wel recht hebben op de vergoeding. Dat bevestigde het gerechtshof in Amsterdam onlangs.

In deze zaak ging het om iemand die vrijwilligerswerk verricht voor de Stichting Voedselbank en voor de protestantse gemeente. Zijn werkzaamheden als vrijwilliger in 2008 merkte deze persoon aan als aftrekbare giften, omdat hij geen vergoeding had ontvangen voor zijn vrijwilligerswerk. De inspecteur van de Belastingdienst vond echter dat het vrijwilligerswerk onterecht als aftrekbare gift was aangemerkt in zijn aangifte IB en verwerkte dit als zodanig in de definitieve aanslag. De vrijwilliger ging na een afgewezen bezwaar tegen deze beslissing bij de rechtbank in beroep. Die oordeelde dat de Stichting Voedselbank geen algemeen nut beogende instelling (ANBI) is en dat de giften-aftrek met betrekking tot deze stichting daarom niet kon worden toegepast. Ook het vrijwilligerswerk voor de protestantse gemeente

mocht de vrijwilliger niet als gift aanmerken, omdat betrokkene geen recht had op een vergoeding waarvoor hij kosten kon declareren. Het afzien van de vergoeding is alleen een aftrekbare gift als de vrijwilliger een reëel recht heeft op vergoeding.

Ook in hoger beroep kreeg de vrijwilliger nul op het rekest. Hoewel het gerechtshof – anders dan de rechtbank – oordeelde dat de Stichting Voedselbank wel degelijk een ANBI was, bleek er geen recht op vergoeding te bestaan. Daarom was er geen sprake van een aftrekbare gift. Hetzelfde oordeel gold voor het vrijwilligerswerk voor de protestantse gemeente.

■ Laag BTW-tarief bouw nog tot 1 maart 2014

Om de werkgelegenheid in de bouw te stimuleren, geldt het lage BTW-tarief van 6 pct. nog tot 1 maart 2014, zo meldt het blad Bestuur Rendement van oktober 2013. Een verlenging van deze maatregel is niet aan de orde. Het verlaagde tarief geldt voor het vernieuwen, vergroten, herstellen of vervangen en onderhouden van (delen van) de woning.

■ Eerste paal voor ontmoetingscentrum hervormde gemeente Bruinisse

Op 11 oktober jl. werd door vijf kinderen de eerste paal geslagen voor de bouw van een nieuw ontmoetingscentrum voor de hervormde gemeente Bruinisse, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 17 oktober 2013.

Met de bouw van het ontmoetingscentrum naast de kerk gaat een lang gekoesterde wens in vervulling. De verwachting is dat het nieuwe centrum voor de zomer van 2014 in gebruik kan worden genomen. Met de verkoop van het oude verenigingsgebouw kon een groot deel van de nieuwbouw gefinancierd worden. De totale kosten voor het nieuwe centrum bedragen € 600.000.

Huidige kerkorde biedt voldoende ruimte voor voorstellen van ds. Beekman

Dr. P. van den Heuvel

In zijn studie 'Leve de dorpskerk' (2011) heeft ds. W.H. Beekman een krachtig pleidooi gehouden voor de kleine dorpsgemeenschappen en voor de plaats van de kerkelijke gemeente in het dorp. Dit pleidooi heeft veel weerklank gevonden: in tal van voordrachten (onder meer voor de Algemene Vergadering van de VKB in april van dit jaar) heeft hij opgeroepen de kerkelijke dorpsgemeente zo lang mogelijk in het eigen dorp en zo dicht mogelijk bij het eigen dorp te houden. Hij signaleert dat door schaalvergroting de kerkelijke betrokkenheid dreigt te verdampen. Zo dreigt de belangrijke band tussen de dorpskerk en het eigen dorp te worden doorgesneden. Beekman heeft onderzocht of kleine kerkelijke gemeenschappen in kleine dorpsgemeenschappen toekomst hebben, en zo ja hoe zij zich dan kunnen organiseren (meer informeel, minder formeel).

In dat verband heeft hij een suggestie gedaan: hij pleit voor 'bij voorkeur kleine kerkenraden, meer vrijwilligers voor afzonderlijke stukjes gemeentewerk, en minder ambtsdragers die lange tijd voor veel verantwoordelijk zijn'. De vraag is mij voorgelegd hoe deze voorstellen zich verhouden tot de (vernieuwde) kerkelijke regelgeving.

Toelichting

Desgevraagd heeft ds. Beekman zijn voorstellen nader toegelicht. Hij denkt aan een rompkerkenraad die de formele zaken ('kerkelijke sores') behandelt. Die bestaat uit minimaal drie ambtsdragers, die de taak van voorzitter, secretaris en penningmeester vervullen, met de predikant als adviseur. Zij dragen verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid en zijn meer bestuurlijk ingesteld. Daarnaast zijn er andere ambtsdragers die de bijzondere taak hebben om hoeder en helper van mensen te zijn. In zijn voorstellen blijven de formele verantwoordelijkheden berusten bij het consistorie en bij de beide colleges van diakenen en kerkrentmeesters, maar wordt het uitvoerende werk aan de rompkerkenraad gedelegeerd. De overige ambtsdragers behoeven niet al die vergaderingen bij te wonen en kunnen zich concentreren op hun pastorale en diaconale taken: omzien naar mensen.

Verder kan veel worden overgelaten aan informele groepen die de overige velden in de gemeente bewerken; kerkmuziek, jeugdwerk, zondagsschool en nevendienst, catechese, kerkblad, ZWO etc. etc. De rompkerkenraad gedraagt zich niet als een leidinggevende aan wie verantwoording moet worden afgelegd, maar stroomlijnt, ondersteunt, adviseert en faciliteert. Kortom:

de kerkenraad (het totaal van de ambtsdragers) blijft eindverantwoordelijk. Hij delegeert de formele verantwoordelijkheden aan een 'rompkerkenraad', de ambtelijke werkzaamheden (pastoraat en diaconaat) aan de overige ambtsdragers; andere werkzaamheden aan gemeenteleden die zichzelf organiseren in informele groepen.

Tot zover de nadere toelichting van ds. Beekman. Is wat Beekman voorstelt kerkordelijk mogelijk? Zelf heeft hij in zijn voordrachten er herhaaldelijk op gewezen dat de kerkorde van de Protestantse Kerk veel meer mogelijkheden biedt dan we vaak beseffen. Dat is inderdaad het geval.

Een kleinere kerkenraad

Beekman pleit voor kleine kerkenraden, maar opmerkelijk genoeg leiden zijn voorstellen op zichzelf niet tot een kerkenraad van kleinere omvang. Ook bij hem telt de kerkenraad tenminste acht ambtsdragers. Overigens maakt de kerkorde het in ord. 4-6-4 mogelijk in een kleine gemeente en in bijzondere omstandigheden met een kleinere kerkenraad te volstaan. Daarvoor is wel medewerking en goedvinden van het breed moderamen van de classicale vergadering nodig. Die bekijkt of er een goede regeling is getroffen om de taken te kunnen vervullen.

Beekman vindt dat die kleinere kerkenraad standaard mogelijk zou moeten zijn. Daarvoor heeft de kerk echter bewust niet gekozen. We moeten de lat niet te laag leggen: in het overgrote deel van de gemeenten is het mogelijk een kerkenraad van acht of meer ambtsdragers te realiseren. Het is goed dat uitzonderingen mogelijk zijn, maar die moeten we niet tot regel verheffen. Kerkelijke bevoegdheden vertegenwoordigen een bepaalde vorm van 'macht' en die kan beter niet bij 'weinig' berusten.

Beekman wil de colleges van diakenen en van kerkrentmeesters handhaven, maar de 'regelzaken' van die colleges overlaten aan een kleine 'rompkerkenraad'. Er is natuurlijk geen bezwaar tegen om uitvoerende taken aan anderen op te dragen. Maar de inhoudelijke beslissingen moeten wel door de afzonderlijke colleges worden genomen die het beleid bepalen. Kerkrentmeesterlijk beheer en diaconaat mogen niet in één hand komen. Het is niet voor niets dat onze kerkorde het kerkrentmeesterlijk en het diaconaal beheer nadrukkelijk heeft onderscheiden.

De kerkenraad met werkgroepen

Ook voor de wens om een 'rompkerkenraad' mogelijk te ►

maken en bij de inhoudelijke taken gemeenteleden biedt de kerkorde mogelijkheden. De organisatievorm die Beekman beschrijft komt opmerkelijk dicht bij de structuur van de 'kerkenraad met werkgroepen' (ord. 4-12). Hierbij wordt het meer bestuurlijke deel van het kerkenraadswerk gedelegeerd aan de 'kleine kerkenraad', terwijl de grote lijnen worden vastgesteld door de kerkenraad in zijn geheel die vier keer per jaar vergadert.

Kenmerkend voor deze structuur is dat een groot deel van de werkzaamheden wordt gedelegeerd aan werkgroepen die voornamelijk uit gemeenteleden bestaan. Er zijn taakgroepen die zich verantwoordelijk weten voor bepaalde taken in de gemeente. Bijvoorbeeld catechese, liturgie, jeugdwerk enz. Daarnaast kunnen er sectieteams worden ingesteld, alweer voornamelijk uit gemeenteleden, die bijvoorbeeld het pastoraat in een deel (sectie) van de gemeente voor hun rekening nemen. Deze werkgroepen worden door de kerkenraad ingesteld, terwijl de kerkenraad de eindverantwoordelijkheid behoudt. Maar zolang er geen problemen zijn oefenen de werkgroepen (taakgroepen en sectieteams) zelfstandig hun verantwoordelijkheden uit.

Deze structuur van werken is in de kerkorde opgenomen om het mogelijk te maken dat het merendeel van de ambtsdragers met minder vergaderingen kan volstaan, terwijl gemeenteleden medeverantwoordelijkheid dragen voor de uitoefening van tal van taken.

Huisgemeente

Aan het eind van zijn nadere toelichting stelt ds. Beekman de vraag wat er moet gebeuren als je nauwelijks ambtsdragers kunt vinden. En dat is vaak het probleem op het platteland. Wat als er alleen een 'rompkerkenraad' over blijft (in het model van ord. 4-12: alleen een 'kleine kerkenraad'), terwijl er geen 'bredere kerkenraad' meer is die eindverantwoordelijkheid draagt?

Beekman zou willen dat kleine gemeenten zonder voorbehoud een huisgemeente kunnen vormen. Hij schrijft: 'Zo zijn we als kerken begonnen, zo wordt het op de hele wereld in praktijk gebracht. In mijn ronde de afgelopen twee jaar viel het me steeds weer op dat gemeenteleden denken dat de kerk verdwijnt als je geen kerkgebouw meer kunt onderhouden, de kerkenraad niet meer gevuld krijgt en geen eigen dominee meer kunt betalen. Mijn ervaringen in o.a. Indonesië en Zuid-Afrika hebben mij wel anders geleerd.'

Op dit moment is het al mogelijk een huisgemeente te vormen, maar alleen binnen een streekgemeente (ord. 2-17-4). Binnen een streekgemeente kan een kleine gemeente worden aangemerkt als 'huisgemeente', eventueel zelfs zonder één enkele ambtsdrager! In dat geval draagt de streekkerkenraad de eindverantwoordelijkheid en is de rechtspersoonlijkheid overgegaan naar de streekgemeente, met de streekcolleges van kerkrentmeesters en diakenen.

Maar zonder meer een 'gewone gemeente' aan te merken als 'huisgemeente zonder eigen kerkenraad en colleges' schept teveel onzekerheden. Wie draagt de

financiële verantwoordelijkheid? Wie vertegenwoordigt de rechtspersoon? De verwijzing naar het Nieuwe Testament gaat eraan voorbij dat de huisgemeenten in de dagen van Paulus geen historisch monument als dorpskerk moesten onderhouden en niet - zoals nu soms het geval is - tonnen aan diaconaal geld op de bank hadden staan.

Congregationalisme

Ds. Beekman oppert de mogelijkheid om de ambtelijke eindverantwoordelijkheid in dat geval toe te vertrouwen aan de vergadering van gemeenteleden. 'Dan komen we dicht in de buurt van congregationalisme', zo schrijft hij. 'Dat zij dan zo. Ik zou het verkiezen boven schaalvergroting middels grote bovenplaatselijke ambtelijke verbanden'.

In het congregationalisme zijn de gemeenten volledig autonoom en berust de kerkelijke macht bij de gemeente. Onze kerk is anders ingericht: wij hebben een presbyteriaal-synodale kerkorde. Daarin hebben gemeenten meer met elkaar te maken en berust de uiteindelijke verantwoordelijkheid altijd bij een ambtelijke vergadering: de kerkenraad of een van de meerdere vergaderingen (de classicale vergadering en de generale synode). Ik wil niet zeggen dat een kerkordewijziging die in een bijzondere situatie de eindverantwoordelijkheid bij de vergadering van gemeenteleden legt, geheel ondenkbaar en onmogelijk zou zijn. Daaraan zou echter een grondig gesprek binnen de kerk over de verhouding van kerk en gemeenten, gemeente en ambt vooraf moeten gaan. In dat gesprek zouden ook aspecten als het financiële beheer, het opzicht en het toezicht betrokken moeten worden.

Maar waarom zou in een gemeente die zo klein is geworden dat ze zelfs geen kleine kerkenraad meer kan vormen, de ambtelijke verantwoordelijkheid niet bij een breder verband kunnen worden gelegd? Dan kan de plaatselijke gemeente als geloofsgemeenschap blijven bestaan en functioneren, terwijl de kerkelijke en bestuurlijke verantwoordelijkheden in een breder verband worden uitgeoefend. De keuze voor een congregationalistisch model lost op zichzelf niets op. Ook daar kan een gemeente alleen functioneren als er voldoende leden zijn die zich daadwerkelijk kunnen inzetten en verantwoordelijkheid dragen.

Daarom is mijn conclusie: laten we binnen de bestaande kaders een oplossing zoeken. Zoals we gezien hebben biedt de kerkorde daarvoor voldoende ruimte.

Dr. P. van den Heuvel is emeritus predikant van de Protestantse Kerk in Nederland, was lid van het College voor de Kerkorde en is medeauteur van de "Toelichting op de kerkorde" die deze zomer verschenen is.

Communicatie èn geldwerving

R.M. Belder

Het team Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving (OPG), waarvan de heer Nic. Renbende projectleider is, verzorgde in de maanden september en oktober voor 27 groepen 54 workshops, waaraan 110 gemeenten met circa 400 vrijwilligers deelnamen. Deze trainingen werden regionaal gehouden.

Op deze workshops werd stil gestaan bij:

- geldwerving in kerkelijk perspectief;
- de relatie van geldwerving met het beleidsplan van de gemeente;
- het maken van een plan voor geldwerving (o.a. Kerkbalans);
- doelgroepsegmentatie: wie worden er benaderd;
- communicatie.

Onderstaande samenvatting betreft de bijeenkomst van 3 oktober jl. in Tholen waar Nic. Rijnbende, zelf kerkrentmeester in de protestantse gemeente Roosendaal, op heldere en enthousiaste wijze een uiteenzetting gaf over de problematiek van de geldwerving die menig kerkrentmeester bezig houdt. De heer Rijnbende, die jarenlang fondsenwerver is geweest voor goede doelenorganisaties, weet als geen ander waar hij over praat als het gaat om het opzetten van een verantwoorde geldwerving waarbij het product "kerk" verkocht moet worden.

Op deze trainingsavond waren kerkrentmeesters uit Bruinisse, Burg-Haamstede, Dinteloord, Tholen, St. Annaland en Zierikzee aanwezig. Op de tweede avond (17 oktober 2013) werd dieper ingegaan op de communicatie en werd de deelnemers verzocht hun eigen materiaal (folder, brief e.d.) mee te brengen die de afgelopen jaren in het kader van de actie Kerkbalans gebruikt zijn.

De workshop op 30 oktober 2013 in Tholen.

Cirkels van betrokkenheid

De betrokkenheid van mensen bij de kerk kan het beste zichtbaar worden gemaakt door enkele cirkels. De kleinste cirkel, de kern, is de zeer betrokken groep mensen. De cirkel daar omheen vormt de betrokken groep; de daarna volgende cirkel omvat de mensen die matig betrokken zijn; vervolgens de groep niet betrokken en tenslotte de groep buiten kerkelijk. Om b.v. de groep buiten kerkelijk ergens bij te betrekken, moet gedacht worden aan een project waarbij de kerk samen met de Voedselbank iets organiseert. De activiteit die vanuit de kerk georganiseerd wordt, moet afgestemd worden op deze "cirkels van betrokkenheid".

De aanwezigen kregen de opdracht om op een vel waarop de cirkels vermeld staan, op een afzonderlijk blaadje aan te geven waar de gemeente een relatie mee heeft of zou willen ontwikkelen en dit blaadje, afhankelijk van hun betrokkenheid, in een van de cirkels te plaatsen. Vervolgens moest men op het blaadje de activiteit vermelden waarmee de gemeente zich op de groep richt. De reacties waren o.a.:

- Hoe houd je de jongeren van 18 – 30 jaar bij de kerk betrokken?
- In onze gemeente is geen jeugd, dus richten wij ons tot mensen buiten de kerk. Ook bij Kerkbalans gastleden benaderen.
- Door afwezigheid van groep 20 – 30 jaar jongeren zelf hun jeugddienst laten organiseren. Moeilijk om hieraan een vervolg te geven.
- Er is een winterfair voor alle mensen in het dorp, maar de kerkelijke betrokkenheid levert geen verbetering op.
- In de drie binnenste ringen (zeer betrokken, betrokken en matig betrokken) vinden veel activiteiten plaats. De kerk is zichtbaar aanwezig in het dorp en straalt wat uit. Minder bededen worden b.v. maaltijden aangeboden
- De groep 16 – 25 jaar is moeilijk te activeren. Een survivalweekend is geprobeerd, maar dat sloeg niet aan. Maaltijd voor alle 55plussers in het dorp.

De heer Rijnbende stelt vast dat het lastig is om de groep van 30 – 50 jaar bij de kerk te houden. Belangrijk bij dit alles is de mensen zodanig te ►

prikkelen, waardoor ze zich betrokken gaan voelen bij de activiteiten van de kerkelijke gemeente. En hoe groter die betrokkenheid, des te hoger wordt de bijdrage.

Elke gemeente heeft een beleidsplan dat de doelstellingen en de strategie voor de middellange termijn aangeeft. Daarin worden de financiële uitgangspunten zichtbaar gemaakt in een financieel meerjarenperspectief. Daarnaast stellen gemeenten een activiteitenprogramma op en het is aan te bevelen om de begroting op basis van dat activiteitenprogramma vast te stellen.

Ook voor de geldwerving kan zo'n activiteitenprogramma opgesteld worden. Het kan dan gaan om jaarlijks terugkerende activiteiten, maar ook om eenmalige activiteiten voor een bepaald project, aldus de heer Rijnbende. Hij geeft de kernactiviteiten van de gemeente weer (beheer, diaconaat, pastoraat, jeugdwerk en communicatie en geldwerving) die als het ware communicerende vaten zijn.

Bij het opstellen van een begroting bestaat de neiging, wanneer de inkomsten en uitgaven niet in evenwicht zijn, om aan de hand van een kaasschaaf de zaak in balans te krijgen. Maar die werkwijze biedt geen perspectief. Maak een meerjarenplanning en denk na over de ambities en de doelstellingen van de gemeente.

Het gaat in de kerk altijd om mensen. Alles in de gemeente is gericht op de relatie tussen God en mensen en die van de mensen onderling. Deze essentie moet men voor ogen houden ook als het gaat bij de geldwerving.

Plan van aanpak

Daarom is het belangrijk een plan van aanpak te maken waarbij als Stap 1 het doel moet worden omschreven. Voorbeelden van doelen zijn: pastoraat (of uitbreiding daarvan); specifieke activiteiten of projecten of b.v. een onderhoudsproject aan het kerkgebouw. Stap 2: zijn de doelstellingen die men met de campagne wil bereiken. Hoe concreter deze zijn, hoe beter het is. B.v. er moet € binnen komen voor een specifiek

project of de opbrengst moet .. procent hoger zijn dan vorig jaar of het aantal gemeenteleden dat niet bijdraagt moet tot .. procent verkleind worden; Stap 3: de doelgroep, wie wil men benaderen en waarom; Stap 4: welke middelen er worden ingezet (brief, folder, collecte, evenement met sponsoring e.d.); Stap 5: de organisatie, wie doet wat? Stap 6: de communicatie, men moet zich goed inleven in degene die de boodschap ontvangt; Stap 7: het maken van een planning (draaiboek); Stap 8: het uitvoeren van het geheel en Stap 9: de evaluatie.

De deelnemers aan deze training in Tholen kregen vervolgens de opdracht om het doel van een financiële actie te noemen en daarbij de doelstellingen te bepalen. Opgemerkt werd dat het vrij lastig is om doelen zodanig te omschrijven dat die helder en duidelijk zijn voor de mensen die zich in de binnenste cirkel bevinden zowel als voor degenen die in de buitenste cirkel te vinden zijn.

Doelgroepsegmentatie

Als laatste onderdeel behandelt de heer Rijnbende de doelgroepsegmentatie. Het is vaak zinvol de doelgroep in verschillende segmenten te verdelen omdat het effectief blijkt te zijn om verschillende mensen op verschillende manieren te benaderen.

Criteria hiervoor zijn om:

- Betrokkenheid (passief, actief, wenst geen contact; deze drie groepen dienen een verschillende brief te krijgen).
- Omvang van de bijdrage. Om gerichter te benaderen b.v. voor de verhoging van de bijdrage.
- Leeftijd. Houdt o.a. verband met wijze van aanspreken (u of jij), keuze van het doel; jongeren anders benaderen.
- Geefgedrag. Voor welke doelen heeft men eerder gegeven, hoe vaak en wanneer geeft men. Daarop op geefmotief aansluiten.
- Betalingswijze. Automatische incasso of zelf overmaken. Maak een mailingpakket gereed om het aantal gevers te verhogen

dat via automatische incasso betaalt.

- Wijze van benadering (digitaal, per post of Kerkbalansloper). Het doel is verbeteren van de efficiency van de organisatie.

Hoe scherper het beeld is dat men van de doelgroep heeft, hoe beter men ze kan benaderen.

Vervolgens krijgen de deelnemers de opdracht na te denken over de doelgroep en daarbij de segmentatiecriteria te bepalen. De reacties zijn o.m.:

- Belangrijk om na te denken om gemeenteleden op andere manier te benaderen dat de gebruikelijke universele folder of brief.
- Duidelijk onderscheid gaan maken in de geversgroep en de niet-geversgroep.
- Selecteren en randkerkelijken niet uitsluiten, maar anders gaan benaderen.
- In het vervolg een selectie toepassen op basis van leeftijd en de lage groep bijdragers.
- De mensen die niet bijdragen persoonlijk gaan bezoeken om men hen in gesprek te komen.

Tenslotte deelt de heer Rijnbende mee dat de deelnemers begin december 2013 een evaluatieformulier ontvangen waarop zij kunnen aangeven of de sessie van ondersteuning van de plaatselijke geldwerving hen geholpen heeft, terwijl begin 2014 duidelijk zal moeten worden in hoeverre de andere benaderingsvorm effect heeft gehad op het resultaat van de actie Kerkbalans 2014 "Wat is de kerk u waard?".

■ Nieuwe pastorie hervormde gemeente Lopikerkapel

De hervormde gemeente van Lopikerkapel, die circa 450 leden telt, heeft een nieuwe pastorie gebouwd, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 17 oktober 2013. Opknappen van de oude pastorie, die niet onderheid was, zou te veel kosten met zich hebben meegebracht. Daarom werd besloten een nieuwe pastorie te bouwen, waarmee € 350.000 gemoeid is.

Tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering

M.G.R. Barendrecht
Mr. J. Kos

Zoals bekend was tot voor kort in het Georganiseerd Overleg Predikanten geen overeenstemming bereikt over de hoogte van de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering voor de jaren 2013 en 2014. De problemen zijn ontstaan ten gevolge van de Wet Uniformering Loonbegrip, een fiscale maatregel van de regering. De predikanten beriepen zich op de destijds gemaakte afspraak die inhield dat zij een zodanige tegemoetkoming zouden ontvangen, dat na belastingheffing zij netto evenveel overhouden als een rijksambtenaar. Dit zou voor 2013 betekenen dat de tegemoetkoming zou stijgen van € 1.742,- naar maximaal € 4.953,-. Dat zou de gehele kerk in totaal € 5,2 miljoen kosten. Voor de delegatie namens de kerk was dit onbespreekbaar.

Tot voor kort hebben de diverse besprekingen niet tot een oplossing geleid. Ergo, het overleg lag enige tijd zelfs stil. Met de jaarwisseling in zicht realiseerden partijen zich dat er een oplossing gevonden moest worden.

Op 12 november 2013 is er, na verkenning door een deskundige buiten het Georganiseerd Overleg Predikanten, uiteindelijk een akkoord bereikt. Het akkoord bestaat enerzijds uit een afspraak voor 2013 en anderzijds een afspraak voor 2014 en de jaren daarna. Hieronder lichten wij toe hoe de regeling in 2012 was en hoe de regeling in 2013 en de jaren daarna zal worden. In november is aan alle colleges van kerkrentmeesters al per post een circulaire toegezonden.

De regeling van 2012

In 2012 bedroeg de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering € 145,16 per maand =

€ 1.741,92 per jaar). Dit was een vast bedrag per predikant, ongeacht inkomen en werktijd.

Het akkoord voor 2013

Voor 2013 is nu overeengekomen dat de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering met ingang van 1 januari 2013 6,75 pct. zal bedragen van het bruto traktement (exclusief eventuele suppletie) tot een maximum van € 50.853. De tegemoetkoming is nu inkomensafhankelijk, dus afhankelijk van de werktijd en het aantal periodieke verhogingen.

- De vergoeding bij het kerkordelijke minimum van 33,33 pct. werktijd en 0 periodieke verhogingen bedraagt € 74,05 per maand (= € 888,60 per jaar).

- De maximale vergoeding, dat is bij het maximale bijdrageloon van € 50.853 per jaar, bedraagt € 286,05 per maand (= € 3.432,60 per jaar).

De maatregel is verwerkt in de Uitvoeringsbepalingen 2013-C, die u kunt vinden op www.pkn.nl > actief in de kerk > arbeidsvoorwaarden > predikanten.

In december 2013:

- maken de colleges van kerkrentmeesters de tegemoetkoming voor de maand december over volgens bovenstaande formule van Rekenmodel 2013-C en
- verrekenen de colleges van kerkrentmeesters wat er over de maanden januari tot en met november 2013 volgens de Uitvoeringsbepalingen 2013-A en 2013-B te veel of te weinig is uitbetaald. Op www.pkn.nl > actief in de kerk > arbeidsvoorwaarden > predikanten vindt u het Rekenmodel verrekening ZKV 2013, waarmee u deze verrekening kunt uitrekenen.

Het akkoord voor 2014 en daarna

Voor 2014 en de jaren daarna is een

pakket van maatregelen getroffen, waarvan de tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering één van de onderdelen is. Er is tevens een afspraak gemaakt over verhoging van de bijdrage voor het bewonen van de ambtswoning van de predikant en over herverdeling van de pensioenpremie. De maatregelen zijn de volgende.

1. De tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering maakt geen onderdeel meer uit van de primaire beloning, waarvoor de ontwikkelingen bij de rijksambtenaren worden gevolgd. De tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering is een secundaire arbeidsvoorwaarde, waarvoor binnen de kerk een regeling wordt getroffen, die rekening houdt met de aantrekkelijkheid van het ambt, de financiële positie van de gemeenten en algemene maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de ontwikkelingen met betrekking tot de Zorgverzekeringswet.
2. De afspraak van 2006, waarbij predikanten een zodanige tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering kregen dat zij na belastingen hetzelfde inkomenseffect hadden als een rijksambtenaar, wordt losgelaten als gevolg van de invoering van de Wet Uniformering Loonbegrip per 1 januari 2013.
3. De tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering moet direct verband houden met het bepaalde in de Zorgverzekeringswet.
4. De gemeenten verstrekken aan de predikanten een tegemoetkoming premie ziektekostenverzekering die overeenkomt met het bedrag dat werkgevers voor hun werknemers aan de Belastingdienst moeten afdragen. Dit is

een inkomensafhankelijke tegemoetkoming (die in 2013 7,75 pct. van het bruto loon bedraagt met een maximum van € 50.853, dat is dus maximaal € 3.941,11 per jaar). Deze afspraak geldt zolang de Zorgverzekerings-wet op werknemers, werkgevers en pseudo-ondernemers uitwerkt als in de regeling 2013 het geval is. Jaarlijkse aanpassingen van de percentages binnen het huidige stelsel zullen worden gevolgd. Bij aanpassingen van het stelsel moet opnieuw een afspraak worden gemaakt.

5. De bijdrage voor het bewonen van de ambtswoning wordt verhoogd van 11,3 pct. naar 12 pct. van het traktement inclusief vakantietoelage. Dat is een maatregel die past in een tijd, waarin scheefwonen wordt aangepakt door de overheid. Een deel van de verhoging van de woonbijdrage verdient de predikant terug doordat de verhoogde bijdrage fiscaal kan worden afgetrokken.
6. De verdeling van de totale pensioenpremie voor Pensioenfonds Zorg & Welzijn en Aegon wordt aangepast naar 55,75 pct. voor de kerk (= nu 57,27 pct.) en 44,25 pct. voor de predikant (= nu 42,73 pct.). Een deel van de verhoging van de premie verdient de predikant terug doordat de verhoogde premie fiscaal kan worden afgetrokken.

Begin 2014 ontvangen alle colleges de Uitvoeringsbepalingen 2014-A. Daarin zullen de concrete bedragen die het gevolg zijn van bovenstaande afspraken zichtbaar worden bij de dan geldende traktementsbedragen, pensioenpremies en premies uit de Zorgverzekeringswet.

Wat kost het en wat is de winst voor de kerk en de gemeenten?

Wij realiseren ons dat het bereikte akkoord de meeste gemeenten geld kost, maximaal € 2.199,- per gemeente (€ 3.941 -/- € 1.742), dit op basis van de percentages en cijfers in 2013.

Geluk bij een ongeluk is dat er voor

2014 voor alle gemeenten een éénmalige meevaller is, namelijk een lagere bezettingsbijdrage. Daardoor zal de begroting voor 2014 niet veel uit de pas lopen.

Kleinere gemeenten met een deeltijdpredikant gaan er gemiddeld op vooruit.

Het was voor de delegatie namens de kerk in het GOP een moeilijke beslissing; er moest echter een oplossing gevonden worden, waarbij gezocht is naar een eerlijke verdeling van de pijn. Het kost de kerk nu totaal ca. € 2,6 miljoen, dat is de helft van het bedrag dat de delegatie namens de predikanten eiste.

Winst voor de kerk is dat er een aantal principiële uitgangspunten zijn afgesproken voor de komende jaren:

1. het is géén taak van de kerk om fiscale maatregelen voor predikanten te compenseren;
2. De tegemoetkoming premie ziektekosten is niet meer een primaire arbeidsvoorwaarde waarbij de rijksambtenaren gevolgd moeten worden, maar een secundaire arbeidsvoorwaarde, waarvoor van geval tot geval een afspraak gemaakt moet worden;
3. er is geen koppeling meer aan ontwikkelingen bij rijksambtenaren, wat tot onberekenbare uitkomsten kan leiden, maar een koppeling aan de werkelijke premie die werkgevers voor werknemers betalen. Voorts zijn er nog financiële voordelen voor de gemeenten, namelijk:
4. de woonbijdrage voor predikanten met een ambtswoning wordt verhoogd;
5. de verdeling van de pensioenpremie wordt aangepast, waarbij de gemeente iets minder en de predikant iets meer betaalt.

Met bovenstaande afspraken hoopt het Gemeenschappelijk Overleg Predikanten voor alle partijen voldoende zekerheid te hebben geboden voor 2013 en de komende jaren.

De heren Barendrecht en Kos zijn lid van het hoofdbestuur van de VKB en afgevaardigden in het GOP.

■ Voorlichtingsboekje "Ruimte"

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteavonden gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, dat sinds eind maart jl. in full color is uitgevoerd, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 664.

Nieuws uit de provincies

R.M. Belder

De afdeling Groningen hield in het afgelopen najaar een drietal regiobijeenkomsten waarin de zorg voor de kerkelijke goederen centraal stond. De bijeenkomsten waren op 16 en 17 oktober in Zuidhorn en Stedum en op 7 november in Onstwedde. Onderstaande samenvatting betreft de bijeenkomst in Zuidhorn.

Afdelingsvoorzitter, de heer H. Greven, verwelkomt een 35 kerkrentmeesters op deze avond, waarna hij enkele verzen uit Prediker 9 verleet en vervolgens voorgaat in gebed.

Historie kerk en kerkelijk leven Zuidhorn

Hierna volgt een presentatie van de gastgemeente die verzorgd wordt door de heer M. van den Berg, voorzitter van het college van kerkrentmeesters van de hervormde gemeente te Zuidhorn. Het verenigingsgebouw "Klein Hanckema", waar de bijeenkomst werd gehouden, is drie jaar geleden in gebruik genomen en is erg functioneel voor alle activiteiten van de kerkelijke gemeente. Het kerkgebouw dateert uit de 11e eeuw en was van oorsprong een tufstenen zaalkerk. In de vijftiende eeuw werd de kerk uitgebouwd met een driezijdig koor, waarna in de zestiende eeuw twee dwarspanden werden toegevoegd. Destijds waren er veel borgen die erg betrokken waren bij de kerk. Een daarvan is de Hanckemaborg waarnaar het kerkelijk centrum "Klein Hanckema" is genoemd. In 1793 is het orgel gebouwd door Schnitger en Freytag. Tijdens een feestelijke rede op 1 april 1793 door ds. Johannes Ernestus Winter, die van 1778 tot 1841 (63 jaar) predikant van de hervormde gemeente was, werd het orgel in gebruik genomen. Een soortgelijke feestelijke bijeenkomst was in juni 2012 toen het orgel geheel is gerestaureerd en naar zijn oorspronkelijk staat is

De heren H. Greven en M. van den Berg.

gereconstrueerd. Op 15 juni 2013 is het orgel weer in gebruik genomen. Aan deze bijeenkomst, waarbij ook een DVD over het orgel werd gepresenteerd, leverden leden van de Historische Kring Zuidhorn een belangrijke bijdrage. De totale kosten van de restauratie van het orgel bedroegen € 300.000, waarvan bijna 80 pct. uit bijdragen van externe partijen afkomstig is.

De heer Van den Berg deelt mee dat de hervormde gemeente 769 leden telt. Er is een kleine groep gemeentelieden die zich erg betrokken voelt bij de kerk, maar de categorie leden van 30 – 40 jaar mist men in de kerk. Veel activiteiten worden er interkerkelijk uitgevoerd onder leiding van een Raad van Kerken van Zuidhorn. Er is een speciale band met de plaatselijke Gereformeerde Kerk waardoor er een federatieve samenwerking is ontstaan. Er wordt nu gewerkt aan een fusie, waarbij het streven erop gericht is die in september 2014 te realiseren, zo besluit de heer Van den Berg.

Veiligheidszorg voor de gebouwen

Hierna vertelt mev. drs. R. Broekhuis, directeur van het Museumhuis Groningen, haar ervaringen met betrekking tot de pilot veiligheidszorg bij kerken, waarover in april 2013 een eindverslag werd uitgebracht. De aanleiding tot deze pilot had te maken met het grote aantal

inbraken een aantal jaren geleden dat alleen nog maar is toegenomen. Aan deze pilot namen 12 protestantse gemeenten en rooms-katholieke parochies deel.

Zij deelt mee dat in dit project werd samengewerkt met de brandweer, de Stichting Oude Groninger Kerken, het Bisdom Groningen-Leeuwarden en de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe. Het Museumhuis Groningen, dat over de vereiste ervaring inzake veiligheidszorg beschikt, heeft deze ervaring ingezet voor een pilot met kerkelijke gebouwen, waarbij de nadruk is gelegd op brand- en inbraakpreventie. De onderwerpen die tijdens werkbijeenkomsten aan de orde kwamen, zijn wat de brandweer doet, de veiligheidszorg in nationale context en de verzekeringen. Na afloop van de pilot werd duidelijk dat ook kerken risico's lopen, zowel op het gebied van brand als op dat van inbraak. Ook wordt geconcludeerd dat behalve voor

Mevr. drs. R. Broekhuis

inbraak er in het vervolg ook aandacht moet zijn voor diefstal, zeker wanneer de kerk open is. Er is vrijwel nergens sprake van een functionerende brandmeld- of beveiligingsinstallatie. Bovendien is op organisatorisch niveau de beveiliging en veiligheid niet goed geregeld. Slechts bij enkele kerken is sprake van gedachtevorming over een calamiteitenplan of van een daadwerkelijk plan.

Gebruiksvergunningen

De brandweer is bij meerdere kerken een regelmatige gast wat betreft het afgeven van gebruiksvergunningen. In die zin is de veiligheid voor kerkbezoekers een continu aandachtspunt. Op het gebied van brandveiligheid ten aanzien van het gebouw en de collectie is er nog veel winst te boeken, omdat branden vaak ontstaan wanneer er geen mensen in de kerk aanwezig zijn. Een bijkomend aandachtspunt is dat kerken alleen op onmiddellijke inzet door de brandweer kunnen rekenen wanneer er een gecertificeerde installatie is. Voor vrijwel alle kerken geldt dat de inbraakwerendheid (van hang- en sluitwerk en overige bouwkundige voorzieningen) de alarmmelding, de brandmelding, de alarmopvolging en de calamiteitenpreventie en -reactie op een hoger plan moeten worden gebracht.

Mevr. Broekhuis concludeert dat de pilot laat zien dat twee aspecten belangrijk zijn wat betreft veiligheidszorg, namelijk de menselijke kant: wat zit tussen de oren van de kerkbeheerders, die vaak vrijwillig hun werk doen. Ook de beheerorganisatie bestaat uit vrijwilligers, zodat continuïteit van opleiding en ervaring niet altijd gewaarborgd is. Verder is er de fysieke kant: wat kun je verbeteren aan gebouwen, installaties en onderhoudsplannen. Eigenlijk zou iedere kerkrentmeester deze bijeenkomst over de veiligheidszorg van ons cultureel erfgoed moeten bijwonen, want het zou onvergeeflijk zijn wanneer ons erfgoed door brand of inbraak verloren gaat, zo besloot mevr. Broekhuis.

Op de bijeenkomst waren ook twee consultants (mevr. Y. Nijlusing en de heer T. Heyne) van het Museumhuis Groningen aanwezig die bij het

De aanwezigen tijdens de regiobijeenkomst in Zuidhorn.

pilotproject betrokken waren en met een powerpoint-presentatie laten zij zien waar het in veel gevallen aan mankeert.

Verzekering

De bijeenkomst in Zuidhorn werd ook door twee vertegenwoordigers van Donatus bijgewoond die op het verzekeringsaspect ingingen. De heer G. van Silfhout, adviseur relaties, wijst erop dat men bij bezoeken aan kerkelijke gemeenten niet alleen de verzekerde waarde taxeert. Er wordt ook een stil gestaan bij het inventariseren van risico's, b.v. hoe ziet de elektrisch bedrading eruit, hoe is het sluitwerk van de gebouwen, hoe wordt er omgegaan met kaarsen en waxinelichtjes. Hij neemt een praktijkvoorbeeld waar men vergeten was deze waxinelichtjes uit te doen. Gelukkig was er geen brand ontstaan, maar de kerk was wel geheel onder het roet gekomen, met als gevolg een schadepost van € 80.000.

Het advies van zowel de consultants die aan het veiligheidspilot van Groningen hebben gewerkt als de medewerkers van Donatus is dat het de eigen verantwoordelijkheid van het college van kerkrentmeesters is om periodiek het kerkgebouw op brandveiligheid te controleren. Hiervoor is het aan te bevelen met de brandweer contact op te nemen en de eventueel geconstateerde knelpunten te bespreken. Verder is het aanleggen van een checklist van belang, waarbij wordt aangegetekend waar men tegenaan loopt en vervolgens wordt aangegeven wat wel en wat mogelijk niet voldoet. Ten aanzien van inbraakpreventie is het raadzaam om in de huid van de dief of inbreker te kruipen, want een goede preventie

is zowel in het belang van de eigenaar als van de verzekeraar, zo besluit een van de medewerkers van Donatus.

Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen

Vervolgens geeft de secretaris van de afdeling, de heer T. Dam, die tevens secretaris is van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen van Groningen-Drenthe (SBKGD), een korte uiteenzetting over het werk van de SBKGD. Hij vindt het noodzakelijk hierop te wijzen omdat hem in zijn contacten met de colleges van kerkrentmeesters gebleken is, dat men van het bestaan van een SBKGD niet op de hoogte is. De stichting, die in 1984 door de afdeling Groningen van de Vereniging van Kerkvoogdijen is opgericht en waarbij in 1990 de kerkvoogdijen van de afdeling Drenthe zich aansloten, heeft als doel de kerkelijke gemeenten behulpzaam te zijn bij onderhoud en restauratie van kerkelijke gebouwen (monumentaal of niet-monumentaal), orgels en meubilair in de ruimste zin van het woord.

De SBKGD die voor circa 135 eigenaren van (monumentale) kerken en 90 monumentale orgels werkt, heeft o.m. ruime ervaring op het gebied van:

- Wet- en regelgeving
- Voorlichting
- Planvorming
- Subsidiëring
- Indieningprocedures
- Begeleiding en uitvoering van onderhoud- en restauratiewerkzaamheden
- Gereed maken van financiële eindverantwoordingen.

Ook kan de SBKGD behulpzaam zijn

bij het zoeken naar een andere bestemming voor kerkgebouwen wanneer zij niet meer voor de eredienst gebruikt worden. De Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen Groningen-Drenthe is al bijna 30 jaar een belangrijke schakel tussen de opdrachtgevers (= kerkelijke gemeenten) en rijk, provincie, gemeenten, ondernemers en subsidieverstrekkers, aldus de heer Dam.

Waarschuwing

Tenslotte wijst hij op de aardbevingsschade die een aantal kerken in Groningen heeft opgelopen. De procedure begint met het melden van de schade bij de NAM. Vervolgens komt een taxateur de schade opnemen en volgt er een gesprek met het college van kerkrentmeesters, waarna een opdracht tot herstel aan een aannemer wordt gegeven. Voordat die opdracht wordt gegeven, is het noodzakelijk hierover contact op te nemen met het bureau van de SBKGD in Veenendam. Want niet iedere aannemer is deskundig om herstelwerkzaamheden aan monumentale kerkgebouwen uit te voeren. Door dit bij de SBKGD te verifiëren kunnen veel extra kosten bespaard worden, zo waarschuwde de heer Dam.

Na de pauze is men in de gelegenheid om vragen te stellen over hetgeen besproken was en werden van de zijde van het afdelingsbestuur nog enkele huishoudelijke mededelingen gedaan. Meegedeeld wordt dat de heer A. Hemssems uit Ter Apel de nieuwe penningmeester wordt als opvolger van de heer L. Spijk en dat aan het hoofdbestuur van de VKB verzocht is de heer J. Kamminga als hoofdbestuur lid namens de afdeling Groningen aan de algemene vergadering van 2014 voor te dragen. Tenslotte wordt er nog op gewezen dat niet meer gebruikte exemplaren van het Liedboek 1973 op www.kerkmarkt.nl kunnen worden aangeboden. Het Nederlands Bijbelgenootschap verzamelt ook oude liedboeken en bijbels.

Na het gezamenlijk uitspreken van het "Onze Vader", sluit de voorzitter rond 22.00 uur deze leerzame regiobijeenkomst in Zuidhorn.

Sint Bonifatiuskerk Dordrecht wordt weer kerk

Aan de overheersende zwarte kleur moet nodig wat worden gedaan. En als het even kan, moeten de dichtgetimmerde ramen ook weer open. Maar als die klus is geklaard, is de Bonifatiuskerk aan de Wijnstraat in Dordrecht weer in oude luister hersteld. Erwin Wietses: „Het wordt weer een plek van gebed en ontmoeting: een huis van God“, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 6 maart 2013.

Het kerkgebouw staat in het historische centrum van Dordrecht, middenin de Wijnstraat. Daar werd de zogenaamde hallenkerk rond 1825 gebouwd. De kerk heeft een houten toren op de voorgevel en is volgens de kenners ontworpen in een neo-classicistische stijl. Veel oog hebben de recente gebruikers daar niet voor gehad. In de vorige eeuw werd de kerk – van oudsher Rooms-Katholiek – nog gebruikt als bedehuis. In de jaren tachtig kwam daar een eind aan. De laatste jaren zat poppodium Bibelot erin.

Paradiso van Dordrecht

Daar kwam Erwin Wietses (37) een paar jaar geleden ook achter. „Bibelot geldt als het Paradiso van Dordrecht. Zo noemen ze zichzelf ook. Er werd allerhande popmuziek gedraaid. Rock, heavy metal, allemaal behoorlijk ruig. Er waren elke week concerten in de kerk. Die trokken soms meer dan 500 bezoekers.“ Wietses 'ontdekte' de kerk toen hij er een paar jaar geleden met zijn vrouw een kijkje nam tijdens Open Monumentendag. „Het klinkt misschien raar, maar ik kreeg het gevoel dat het gebouw weer echt een kerk moest worden.“ Hij aarzelt: „Ik vroeg me direct af of dit echt Gods wil was. Want wij kunnen niets in eigen kracht. We kunnen nog zoveel plannen maken, als God het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwlieden. Het gaat erom dat we naar Zijn stem luisteren.“

De geboren Drent belde met het stadskantoor en hoorde dat de gemeente wel een aantal ideeën had, maar dat het nog te vroeg was om spijkers met koppen te slaan.

De kerk die begin juli 2013 in de steigers stond.

„Een tijdje terug belde ik weer en toen was ik precies op tijd. De gemeente was volop bezig om plannen te maken. We konden zo aanschuiven.“

Bibelot verhuisde naar een andere locatie en Erwin Wietses kon het gebouw voor een periode van drie tot vijf jaar huren met zijn speciaal opgerichte stichting Vuur en Vlam. De Dordtse stichting voor gebed en evangelisatie bestaat uit circa 150 jongeren, afkomstig uit diverse kerken en groeperingen. „De komende jaren gaat de gemeente nadenken wat ze met het gebouw en de locatie willen. Verhuren? Verkopen? Voor ons een prachtige uitdaging om te laten zien dat ons project goed is voor de stad, dat Dordrecht dit nodig heeft.“

Goed gesprek

De kerk moet uitgroeien tot een plaats waar mensen binnen lopen voor een goed gesprek en een bakje koffie. Van dinsdag tot en met zaterdag is het gebouw daarvoor open. Bovendien komt er bij de kerk een vintageshop voor tweedehands kleding en meubels. Daarnaast wordt er een ruimte in de kerk ingericht waar het op elk uur van de dag mogelijk is te bidden. „We willen bidden voor de stad, voor het land. Het gebed is van wezenlijk

belang. Daardoor kan een stad veranderen."

Kerkdiensten staan voorlopig niet op de agenda. „Al onze leden zijn al lid van een eigen kerk. Maar als een kerkgenootschap ruimte nodig heeft, valt daar zeker over te praten. Het is er een mooie plek voor." Althans, dat moet het worden. „Tja, het was een poppodium. Eigenlijk is het nu best lelijk van binnen. Alles is zwart geverfd. We gaan weer lichte kleuren aanbrengen en de ramen gaan ook weer open. Er moet weer ruimte voor het licht komen, de kerk moet weer zoveel mogelijk kerk worden." De officiële opening staat gepland voor 1 mei, maar het werk vanuit de kerk is eigenlijk al begonnen. Dat geldt ook voor de acties om voldoende geld binnen te halen. „De prijs die we ervoor betalen is niet marktconform, maar de huur is hoger dan van voor een woning. Daarom kunnen we best wat steun gebruiken. De een geeft geld, de ander steekt de handen uit de mouwen." De 'buurt' is positief over het initiatief van Wietses en zijn stichting Vuur en Vlam. „We hebben onlangs een informatieavond gehouden en alle omwonenden waren laaiend enthousiast. Gekker dan het was, kon het toch niet worden. En een lege kerk vond men ook niets. Ook mensen die niet gelovig zijn, staan positief tegenover ons project. De kerk wordt weer kerk. Een voorrecht om daar aan mee te mogen werken," aldus het Reformatorisch Dagblad.

■ Roemenië bouwt veel nieuwe kerken

Het Friesch Dagblad van 23 augustus 2013 meldt dat de Roemeens-Orthodoxe Kerk bezig is met een opmars in Roemenië. De Engelse omroep BBC becijferde onlangs dat in het Oost-Europese land tien gebedshuizen per maand worden opgeleverd. De Roemeens-Orthodoxe Kerk, waarvan bijna negen op de tien Roemenen lid is, beleeft een glorie-tijd na de val van dictator Ceausescu. Voor 1989 werden kerken verdrukt. Het regime verwoestte tientallen kerkgebouwen. Nu wordt elke drie dagen een nieuwe kerk gebouwd. In het centrum van Boekarest is zelfs een enorme kathedraal in aanbouw.

Albert Schweitzer en de kerkrentmeester

Kerkrentmeester en ziekenhuis, wat hebben die met elkaar te maken? Een verbindende factor is in elk geval de orgelmuziek. En de verklaring heet: Albert Schweitzer. Dat bleek op zaterdag 7 september in Dordrecht.

's Morgens verdiepten organisten in een masterclass rond het recente Bach-orgel in de Grote Kerk zich in de destijds opzienbarende interpretatie van Bach's orgelmuziek door Albert Schweitzer. Deze zeer veelzijdige man was onder vele andere ook organist, musicoloog en orgelkundige. Onze bekende orgeladviseur Peter van Dijk schreef daarover in 1989 een interessante bijdrage "Albert Schweitzer, een leven vol muziek" in een bundel van het Nederlands Albert Schweitzerfonds (ISBN 90-242-4891-4). 's Middags verplaatste de plaats van handeling zich naar het Dordtse Albert Schweitzer Ziekenhuis. De naamgever van dat ziekenhuis was niet alleen orgeldeskundige, maar de Nobelprijswinnaar was vooral ook bekend als "de dokter van Lambaréné". Ondanks de secularisering maken patiënten en vrijwilligers vanuit de plaatselijke kerken dankbaar gebruik van de kerkzaal – terzijde: natuurlijk was Albert Schweitzer ook gerenommeerd theoloog – en daarin bevindt zich een niet onverdienstelijk tweeklaviers pijporgel van

orgelbouwer Reill. Een van de ouderlingen-kerkrentmeester van de hervormde gemeente heeft zijn werkgever, het ziekenhuisbestuur, weten te interesseren om via een lezing van Peter van Dijk en klankbeeld op het orgel, de muzikale kant van de naamgever van het ziekenhuis voor het voetlicht te brengen. Iedere belangstellende was gratis welkom. Het leverde een geslaagd en navolgenswaardig voorbeeld op om vanuit kerkrentmeesterlijke inzet een link te leggen tussen kerk en samenleving, over de band van de kerkmuziek.

Max van der Klooster bestuurslid Commissie Orgelzaken voor de Protestantse Kerk in Nederland

De kathedraal die moet verrijzen doet de BBC-journaliste de vraag stellen of het geld niet beter aan armen in het land kan worden besteed. Roemenië is immers een van de armste landen van de Europese Unie. Geïnterviewde kerkleiders vinden dat de kerk de kerkgebouwen hard nodig heeft.

Sommige jongeren uit Boekarest, die minder banden met de kerk hebben, zouden het geld liever besteed zien aan scholen of ziekenhuizen. Het lijkt erop dat vooral Roemenen de kosten betalen van alle nieuwe kerken. Kerk en staat zijn in Roemenië met elkaar verbonden. Van de centrale overheid ontvangt de Roemeens-Orthodoxe Kerk miljoe-

nen euro's voor de salariering van priesters en voor renovatie en nieuwbouw van kerken.

Politicus Remus Cernea heeft een wetsvoorstel ingediend om de kerk los te koppelen van overheidssteun. Maar dat is lastig. „In veel gevallen geven politici politieke steun aan kerken. In ruil daarvoor steunen priesters hen bij verkiezingscampagnes. Vaak zie je dat bouwbedrijven die de kerken bouwen eigenaars hebben die bekend zijn in de netwerken van de politici. Het is dus een soort cirkel van geld.”

De regering van voor 1989 heeft veel kerkelijke bezittingen geconfisqueerd, aldus het Friesch Dagblad.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Jan Hendrik van Wingerden, Groot-Ammers, 52 jaar organist

J.H. van Wingerden, A.P. Spelt, C. de Vries, Groot-Ammers

Egbert Hendrik Kruithof, Pesse, 50 jaar organist

E.H. Kruithof, Pesse

Teun Plomp, Zwartsluis, 60 jaar organist

GOUD

toegekend aan:

Arie Pieter Spelt, Groot-Ammers, 40 jaar diverse functies

Cornelis de Vries, Groot -Ammers, 40 jaar diverse functies

Dirk Rozenga, Haren, 40 jaar organist

Gezienus Wolters, Leeuwarden-Huizum, 40 jaar organist

G. Wolters, Leeuwarden-Huizum

Trijntje Bakker-Valkema, Schettens-Schraard-Longerhouw, 45 jaar koster

T. Bakker-Valkema, Schettens-Schraard-Longerhouw

ZILVER

toegekend aan:

Johannes van Kammen, Akkerwoude-Murmerwoude, 25 jaar organist

J. van Kammen, Akkerwoude-Murmerwoude

Woutrina Hoogakker-Verhoeks, Bolnes, 34 jaar kerkrentmeester

W. Hoogakker-Verhoeks, Bolnes

Hermanus Hugo Johannis Vos, Dinther, 25 jaar koster

H.H.J. Vos, Dinther

Jan Cornelis Oosterbroek, Eemnes, 25 jaar organist

Steven de Jong, Rotterdam Noordrand, 25 jaar koster

BRONS

toegekend aan:

Maria Jongerden, Huizen, 12 jaar koster

M. Jongerden, Huizen

Marjan van der Sar-Lindemuller, Nagele, 12 jaar koster

PKN insignes

GOUD

toegekend aan:

Belia Sneller-Ubels, Bennekom, 43 jaar diverse functies

Robert Udo Stam, Kampen, 46 jaar diverse functies

Gerda Anna van Scherpenzeel, Utrecht, 47 jaar diverse functies

Pieterella Johanna Engel-Sizoo, Veenendaal, 44 jaar diverse functies

P. J. Engel-Sizoo, Veenendaal

Filippus Verschoor, Voorburg, 43 jaar diverse functies

ZILVER

toegekend aan:

Bertil Christiaan van de Berg, Beverwijk, 25 jaar diaken

Janna Elizabeth van Mourik-van Culenburg, Buren, 25 jaar vrijwilligster verjaardagfonds

Albert Juffer, Rhenen, 36 jaar predikant

A. Juffer, Rhenen

BRONS

toegekend aan:

Bintje Everts-Bouius, Lent, 12 jaar ouderling en scriba

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer (VKB) is op zoek naar nieuwe bestuursleden!

De VKB – dé belangenorganisatie van de colleges van kerkrentmeesters – drijft bestuurlijk op vrijwilligers en beschikt over een uitvoerend Centraal Bureau. Binnen de vereniging zijn op diverse plaatsen deskundige bestuursleden actief. Dat is het geval in het hoofdbestuur op landelijk niveau, maar ook binnen de besturen van de provinciale afdelingen en in meerdere beleidsvoorbereidende commissies van de vereniging.

De vereniging zoekt bestuurders voor bestaande en komende vacatures die hun betrokkenheid bij de kerk willen combineren met hun relevante werkervaring om een bijdrage te leveren aan de diverse beleidsvelden binnen het kerkrentmeesterlijk beheer.

Op korte termijn willen we invulling geven aan de volgende vacatures:

Penningmeester, tevens portefeuillehouder van beleidsveld Geld;

Secretaris, tevens portefeuillehouder van beleidsveld Organisatie;

Binnen het beleidsveld Mensen zoeken we bestuurlijke deskundigheid op het gebied van HRM.

Bestuurlijke functies binnen de VKB worden vervuld op basis van vrijwilligheid. Belangrijke vereisten zijn het lidmaatschap van een tot de Protestantse Kerk in Nederland behorende gemeente en kerkrentmeester zijn of geweest zijn.

Voor de diverse bestuurlijke functies binnen de beleidsvelden werken we met functieprofielen. Voor informatie over de profielen en met andere vragen kunt u zich richten tot Harry Roth, directeur van de Vereniging. Algemene informatie: zie www.kerkrentmeester.nl.

De procedure start met het toezenden van uw Curriculum Vitae met relevante gegevens over kerkelijke betrokkenheid en werkervaring en het aangeven voor welke functie u in aanmerking wilt komen. U kunt schriftelijk reageren via het volgende adres: BenoemingsAdviesCommissie VKB, T.a.v. de heer H.L. Roth, Postbus 176, 3300 AD Dordrecht, of via e-mail: h.roth@kerkrentmeester.nl.

Benoeming in het hoofdbestuur geschiedt door de leden op de eerstvolgende algemene vergadering op 12 april 2014.

■ Vrijwilliger moet ID hebben

Bij indiensttreding van een nieuwe werknemer moet de werkgever de identiteit van hem of haar vastleggen en een kopie van het paspoort in het personeelsdossier bewaren. Maar ook vrijwilligers moeten zich op de werkplek kunnen identificeren.

Bij werkplekcontroles moet iedereen binnen een organisatie zich kunnen legitimeren. De Inspectie SZW, Vreemdelingenpolitie, UWV en de Belasting-

dienst kunnen bij organisaties werkplekcontroles houden.

Als de identiteit van één of meerdere werknemers op dat moment niet is vast te stellen, kunnen zij worden meegenomen naar het politiebureau. Ook uitzendkrachten, vrijwilligers of stagiaires moeten zich kunnen identificeren met een identiteitsbewijs, aldus een bericht in het blad Bestuur Rendement van september 2013.

Dwars tegen alle conventies in

Ds. L.G. Bos

Dit jaar zullen we in mijn gemeente met advent beginnen in het evangelie naar Mattheus. Als Mattheus begint te vertellen, zijn evangelie aanvangt, dan start hij met een geslachtsregister. Dat begin voelt daarmee meteen nogal stroef, in de ogen van veel lezers vandaag is zo'n geslachtsregister iets om maar liever over te slaan. Overzicht van de afstamming van Jezus Christus, zoon van David, zoon van Abraham. Abraham verwekte Isaak, Isaak verwekte Jakob, Jakob verwekte Juda en zijn broers, Juda enzovoort, enzovoort

Het klinkt saai, je hoort namen en meer namen. En je weet ook al, zo'n geslachtsregister is een nogal mannelijke aangelegenheid, daar komen geen vrouwen aan te pas... Maar let goed op, dat blijkt plots niet waar. Inderdaad gewoonlijk - en zeker in die tijd - waren geslachtsregisters een nogal mannelijke aangelegenheid. Maar wanneer we doorlezen blijkt het in dit geval niet waar, want 5 vrouwen komen voor in dit rijtje namen. 5 Bijzondere vrouwen. En daarmee weten we eigenlijk al meteen: dit wordt een bijzonder kind.

Tamar, Rachab, Ruth, de vrouw van Uria en Maria. Vier vrouwen worden bij name genoemd, en eentje wordt hier aangeduide als de vrouw van Uria.

Veertien geslachten van Abraham tot David, een opgaande lijn. Veertien geslachten van David tot de Babylonische ballingschap, een neergaande lijn.

En vanaf daar wordt het weer beter: veertien geslachten van de babylonische ballingschap tot Christus.

Mattheus vertelt van een verleden met vallen en opstaan. Een weg door donkere dagen heen. Van God die niet loslaat wat zijn hand begint en ook ondanks allerlei barrières zijn heil laat doorbreken in deze wereld. En wanneer we kijken naar dit

Ds. L.G. Bos.

verleden, dan zien we meteen al iets van de toekomst. We weten direct al dat Christus zich niet aan de conventies zal houden, niet doet wat hoort, omdat het zo hoort. We weten direct al dat geen barrière te hoog is.

Want veel in waar Jezus vandaan komt hoort niet. Tamar was een vrouw die opkwam voor haar recht. Rachab was een buitenlandse en bovendien een hoer. Ruth was ook een buitenlandse, een moabitische, daar mocht je ook niet mee trouwen en ook David en de vrouw van Uria iets wat niet hoort, zelfs slecht is in de ogen van God (II Samuel 11 : 27). Maar dat houdt het verhaal van God niet tegen, dat maakt niet dat Christus niet komt, het verhaal wordt er enkel sterker van. Want door alles heen en tegen alle verwachtingen in breekt Gods heil door in de wereld. Niet te stuiten, niet te stoppen. Het heil breekt door. Geen hobbel te hoog. Alleen met Gods hulp, zo laat Matteüs meteen al weten, kan het nog wat worden, zonder zijn hulp zijn we reddeloos verloren. De verlossing kan niet door mensenhanden tot stand komen, Gods hulp moet eraan te pas komen. En dat gebeurt op een wonderlijke manier, een manier die het menselijk verstand te boven gaat. Tegen alle regels in, komt Jezus als redder in deze wereld.

Meteen al horen we dus dat het heil

verkondigd wordt, zelfs al voordat Jezus daadwerkelijk geboren is. Want Gods weg laat zich dus niet afsnijden, God laat niet los wat hij met deze wereld en met ieder van ons begon. Dwars tegen alle verwachtingen in breekt zijn heil door. Dat kan ons moed geven: ook wanneer ons eigen leven dood lijkt te lopen, wanneer wij niet meer zien en weten hoe nu verder. We hoeven alleen maar te kijken naar dit geslachtsregister en we zien dat we ook daarin niet alleen zijn. Met moed en doorzettingsvermogen, met trouw en creativiteit, door hun talenten in te zetten gingen deze vrouwen voort, God wandelde met hen mee en opende de toekomst. Ondanks de pijn en de moeite, ondanks wegen die leken dood te lopen zien we hoe wat God begint niet strandt, niet vastloopt en doodloopt.

En dat is meteen ook een prachtige belofte, een belofte aan alle mensen. Dat het nooit zo donker kan worden, of er is een opening. Bij God, bij Jezus is altijd de mogelijkheid opnieuw te beginnen, wat mis ging achter je te laten, weer rechtop te kunnen gaan en staan. Er is altijd vergeving mogelijk, er is altijd een nieuw begin mogelijk.

Dwars tegen conventies in wordt het Kerst. Jezus Christus wordt geboren. En zoals Mattheus het vertelt, weet je meteen als lezer en hoorder al: hier is iets bijzonders aan de hand, dit is niet zomaar iemand. Jezus Christus werd geboren in deze wereld, een wereld die zo donker kan zijn, een wereld die tegelijk zoveel kansen kan bieden. En in die wereld liet hij zien hoe diep Gods liefde gaat, hoe God ons wil opzoeken. Hij is Immanuel, God met ons: op de lichte dagen en de donkere, het jaar rond: God met ons.

Ds. Bos is gemeentepredikant te Gouda en voorzitter van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving.

Vernieuwing van uw interieur

Flexibiliteit, functionaliteit door verbondenheid en eenheid

Oosterlichtkerk, Huizen

Nijverheidsweg 15a, 1271 EA Huizen, 035 - 524 03 15

www.trigonbv.nl

bouwen voor de eeuwigheid met leisteen
Natuurleien voor de restauratiebranche
Wij leveren de juiste kwaliteit met een betrouwbaar en deskundig advies.

Battenweg 12, 6050 AD Maasbracht
Tel: +31 (0) 475 - 436439
www.lei-import.nl

Tafel(s) - Stoelen - Kapstokken
voor uw kerkzaal of bijgebouw?

Kijk voor modellen
en prijzen:
www.kantinemeubilering.nl

Komt u bij ons kijken?
of komen wij naar U toe?
Tel. 0183-50 50 85

Lakerveld ingenieurs- & architectuurbureau BV
architectuur · instandhouding · onderhoud · bouwhistorie

Restauratie Nederlands Hervormde Kerk Kockengen

Noordzijde 95¹
tel. 0183-582600

4225 PL Noordeloos
fax. 0183-581049

info@lakerveld-noordeloos.nl

www.lakerveld-noordeloos.nl

Liturgisch vormgeven
aan historische interieurs

www.pimvandijkdesigns.nl

telefoon 0575-52 88 03

Adviesbureau Kerkfusies

Notarieel jurist met veel ervaring, adviseert en begeleidt plaatselijke kerken in het notariële traject van vereniging (fusie) tot en met de notariële akte.

Info: mr. M.J. van Vliet-de Vos,
T: 071-5210272, 0625 020 352,
E: info@advieskerkfusies.nl,
www.advieskerkfusies.nl

Nieuws van het Kantoor der Kerkelijke Administraties

KKA: altijd dichtbij

Als je de regiokantoren van het KKA in den lande bezoekt, besef je meteen hoe goed het is dat het KKA letterlijk dicht bij de klant staat. Zo was onze verslaggever onlangs op het regiokantoor in Arnhem. Dit kantoor is gevestigd in de Opstandingskerk van de Protestantse Gemeente. Hij sprak er met Gerwald Epping, de locatiemanager van dit kantoor én van het regiokantoor in Hengelo.

Regiokantoor Arnhem

KKA: ook in Twente

Gerwald Epping verdeelt zijn krachten dus over twee kantoren. *'Tot 2011 was ik in dienst bij het Kerkelijk Bureau Twente, een regiokantoor met in totaal drie medewerkers. De meeste kerkelijke gemeenten in de regio waren daarbij aangesloten. Als klein kantoor met een geringe bezetting ben je echter wel kwetsbaar. Valt een medewerker uit, dan kan de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar komen. Reden waarom het dagelijks bestuur van 'Twente' destijds op zoek ging naar een andere formule. Uiteindelijk is gekozen voor overname door het KKA.'*

Gerwald Epping, locatiemanager regiokantoor Arnhem en Hengelo

Regionaal karakter

Gerwald: *'De keuze voor het KKA is een goede geweest. In de eerste plaats omdat deze stichting nauw gelieerd is aan de kerken en de kerkelijke cultuur van binnenuit*

kent. Daarbij komt dat de prijsstelling van het KKA niet is gebaseerd op winsttoegmerk. De klanten betalen dus niet teveel. Bovendien werkt het KKA decentraal, met regiokantoren die onmiskenbaar ook een regionaal karakter hebben. Dat is goed voor de onderlinge binding met de klanten. Je merkt dat dit werkt. Onze kantoren in Arnhem en Hengelo willen bewust laagdrempelig zijn. Ook in deze tijd van e-mail en internet is er behoefte aan persoonlijk onderling contact.'

Bedrijfscultuur

'Al met al is de overgang van 'Twente' naar het KKA ook voor mij persoonlijk soepel verlopen. De werkzaamheden die ik vroeger deed, doe ik nu in dienst van het KKA. Wel is de salarisadministratie nu ondergebracht bij het Salarisbureau in Barneveld en opereer je natuurlijk in een groter geheel. Dat levert tegelijkertijd meer dynamiek op. De cultuur binnen het KKA ervaar ik als informeel en prettig. We zetten ons allemaal met passie in voor het wel en wee van de kerkelijke achterban.'

Trouwe klanten

'Dat vertaalt zich in een trouwe klantenkring. Wel merk je dat de inkomsten kerkbreed onder druk staan. De inzet van vrijwilligers is soms een optie die uit nood geboren is. Wij ondersteunen hen graag persoonlijk. Vooral het boekhoudprogramma Twinfield bewijst daarbij haar diensten. Niet alleen omdat het online toegankelijk is, maar ook omdat het specifiek voor kerken is ingericht en voor een gering maandbedrag beschikbaar is.'

Borne blij met KKA?

Voor het KKA is het natuurlijk goed dat ook het regiobureau Twente nu onder haar vleugels valt. Of die mening ook wordt gedeeld door de kerkelijke gemeenten in Twente is van evident belang. Daarom klopte onze verslaggever in dit verband aan in Borne. De protestantse gemeente daar heeft een ontegenzeggelijk visie, getuige haar beleidsplan 2013-2017. Een leerzaam en boeiend stuk als u geïnteresseerd bent in de problematiek waarmee kerkelijk Nederland heden ten dage worstelt. Een aanrader om te lezen!

Klant aan het woord

De heer G.A.W. (Gerrit) Harmsen is daar al vele jaren secretaris van het college van kerkrentmeesters en - door een vacature - samen met de voorzitter van het college van kerkrentmeesters verantwoordelijk voor het opstellen van de financiële jaarrekening en begroting. Die deskundigheid ontwikkelde hij tot zijn pensionering bij AKZO Nobel.

G.A.W. (Gerrit) Harmsen, secretaris college van kerkrentmeesters Borne

Achilleshiel

Harmsen over zijn ervaringen met het KKA: *'De ontwikkelingen bij het KKA volg ik met bijzondere interesse. Vroeger waren wij als kerkelijke gemeente aangesloten bij het Kerkelijk Bureau Twente, dat regionaal werkte en voor ons ook de salarisadministratie verzorgde. Dat gebeurde - onder leiding van de heer Epping - overigens op voortreffelijke wijze. De achilleshiel van zo'n klein kantoor is de continuïteit. Kijk, een jaarrekening kun je nog eens uitstellen. Uitbetaling van loon is echter van een andere orde en ligt veel gevoeliger. In 2010 heb ik daarom met kracht het initiatief ondersteund om het kantoor onder te brengen bij het KKA. Daarmee lever je aan zelfstandigheid in, maar het uiteindelijke doel is het waarborgen van het continue proces. Overigens zijn de goede contacten met het kantoor, dat nu onder de KKA-vlag vaart, gebleven. Ook de contacten met het team in Barneveld en de directeur van het KKA, de heer Wobben, verlopen naar wens. Ik kan hen rechtstreeks benaderen en problemen worden adequaat door hen opgepakt. Over de kwaliteit van de dienstverlening van het KKA ben ik dan ook zonder uitzondering positief gestemd. Het is natuurlijk wel zo dat die dienstverlening noodzakelijkerwijs formeler verloopt. Dat laat onverlet dat we geen moment spijt hebben gehad dat wij de belangen van ons personeel op deze wijze bij het KKA hebben gewaarborgd.'*

Meer informatie?

Neem vrijblijvend contact met ons op!

Kantoor der Kerkelijke Administraties

Postbus 675 | 3800 AR Amersfoort | Koningin Wilhelminalaan 23 | 3818 HN Amersfoort

Telefoon (033) 467 10 12 | E-mail info@kkgkka.nl | www.kkgkka.nl

Grote kerk Varsseveld

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerkteléfono.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

SKG

Efficiënt betalen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: Geld van de kerk voor de kerk!

www.skggouda.nl

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- + aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- + auto/verkeersschade
- + CAR-verzekering
- + inboedel/inventaris
- + kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- + kostbaarheden
- + milieuschade
- + monumenten
- + ongevallen vrijwilligers
- + orgels
- + verenigingsgebouwen
- + ziekengeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- + ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans (Nieuwe Stijl), eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes, legplaquettes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl